

GORENJEČ

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oglasila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oglasila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

† Iv. Adamič — Rud. Lunder.

amkaj na divnem ljubljanskem polju stoji sredi bujnega življenja z nemimi zidovi ograjen tihi kraj, posvečen mrtvim. Je leto in dni tega, ko si se Ti, Ivan Adamič, Ti, Rudolf Lunder, še veselil cvetja svojega življenja, ko si zlasti Ti, Rudolf Lunder ob roki svoje neveste sanjal krasne sanje bodočnosti. Oba pa nista slutila, da bo na Vajini, komaj pričetni zemeljski poti še tistega večera zadnjič zatonilo krvavo solnce tja daleč v tiho morje večnosti. Nista slutila, da bodo še tisto noč zvezde, groze trepetajoče, zle dol na tlak slovenske stolice, na krvavo dramo, katere junaka-mučenika sta imela biti Ti, Ivan Adamič, in Ti, Rudolf Lunder. Pa usoda je ravno Vaju izvolila kot dve nedolžni žrtvi, dva narodna mučenika! In ti usodi sta se morata ukloniti...

Jutri in pojutrišnjem roma na Vajin grob, tjakaj na divno ljubljansko polje vse, kar je z dušo in srcem slovenskega in slovanskega. Osebnost romajo tjakaj tisoči in tisoči, v mislih pa stotisoči za Vama žalujočih slovanskih bratov. Romajo na Vajin grob, da s krvavečim srcem, pa z dušo, bolestja prepojeno, praznujejo velik naroden praznik; da se tamkaj spominjajo, da sta Vidva tuje krivde nedolžni žrtvi, Vidva, naša narodna mučenika.

Prevzvišeni se nam zde ti svečanostni trenutki, vsaka beseda bi bila odveč spričo Vajinega groba. Pač nam vre iz globočine naših čustev vesoljno morje trpkih besed, grenke obsodbe. Ali izreči jih ne moremo, napisati jih ne smemo. Kolikor se jih ne bo izteklo v potoku bridkih solza, ko bomo stali pred grudo, ki Vaju zakriva

našim očem, zapri jih bomo zopet nazaj v tesno ječo gorja prepolnega zra. In tako bomo čakali onega dne, ko se strô verige, za katere je in bode še ostal vkovan Slovenec in Slovan. Ali pa bomo še mi dočakali tega veselega velikega dne. tega ne vemo. Eno pa vemo, to je naša edina tolažba:

Ivan Adamič in Rudolf Lunder!

Iz Vajine za narod prelite krvi
se narodu novo življenje rodi.

Boj za Škofjo Loko.

Prihodnji teden, dne 23., 24. in 25. t. m., se bodo vršle v Škofji Loki občinske volitve. Dosihdob so se vršle volitve v tem mestnem zastopu povsem dostojno in mirno, ker so meščani imeli vsikdar pred očmi edinole gospodarski napredek mesta. Zato so volili v odbor moše, ki so bili delavni in vneti za blagor občine in občanov. V razmerju s politično močjo delili so si naprednjaki prvi in drugi razred, klerikalci pa tretji razred.

Toda sedanje volitve se ne bodo vršile tako mirno, kakor doslej. Vsa znamenja kažejo, da se bo bil boj, hud boj, ki ga je napovedal škofjeloški župnik Sinkovec.

Škofjeloški meščanje so od narave mirni in potrpežljivi in zato ne morejo najti ukusa na tem boju. Veže jih medsebojno, v domači grudi ukorenjeno prijateljstvo, sorodstvo krvi in drugi življenjski interesi. Župnik Sinkovec pa hoče imeti boj in ker ga on hoče, so se mu nekateri meščanje udali in si prisvojili od njega izdano parolo: »Naprednjake iz odbora ven!« Udali se mu pa niso iz ljubezni ali iz spoštovanja, ne, iz strahu so se mu udali! S krvavimi črkami bo zapisano osemletno službovanje tega župnika v zgodovini našega mesta. Osem let vrši ta mož na prižnici, pri izpraševanjih, v svojem društvu, po »Slovincu«, »Domoljubu« in s pomočjo lakomnega kruhoborskega dejanja, ki kriče po maščevanju do neba! S temi sredstvi je preganjal, teptal, obrekoval in bojkotiral trgovine, gostilne, društva in vse one značajne

žene in moše, ki mu niso klonili tilnika. Trseglav si ne sme prisvajati prvenstva o iznajdbi »novih krščanskih načel«. V Škofji Loki gredo že v strupeno klasje. Izumil jih je Sinkovec in jih gojil s satansko ljubeznijo. Zato pa pravimo: Ločanje se niso vrgli temu možu v naročje kot žoge za prihodnje občinske volitve iz ljubezni in iz spoštovanja, temveč iz strahu, da ne otipajo beraške palice, da jima mož ne uniči s pomočjo naših preljudomilnih Uršulink njihove obrtnije, trgovine, gostilne in rodbine, — zadnjo skorjo kruha! Čudno se slišijo besede, ki jih je dal Sinkovec raznesti o sebi, češ: »Poboljšal se je.« Ta bajka gre od ust do ust in njegovi duhovni bratje jo oznanjujejo: »Poboljšal se je, res, ja, poboljšal se je.« — Sinkovec — poboljšal? Stopil je sicer nekoliko v ozadje, prepustivši bojno koplje onim, ki jih je za to izobraževal. Tem sedaj zapoveduje in ti se kažejo vredni svojega učenika. Najboljši učenec Sinkovca, neodvisnik, svetnik trgovske zbornice in kandidat za županski stolec zapoveduje: »Stražnik Kralj, aretirajte tega Sokola na mojo odgovornost, na mojo odgovornost rečem!« Sinkovec bo z veseljem plesal, ko bodo njegovi učenci, ne izvzemaš Miguta, Feskovca in Laha, metali v ječo naprednjake, jemali gostilnam koncesije, zapirali trgovine i. t. d., samo za to, da bi se njim in Sinkovcu že na tem svetu godilo boljše. In take elemente hoče Sinkovec potisniti v občinski odbor.

Sinkovec že dirja po mestu, obira stare ženice, vdove in posestnice za pooblastila, krošnjari in berači za glas: »Mamica, samo še za ta bart.« Glasovi so postali zanj zlato tele, okrog katerega se suka od zore do mraka. Vržite tega hinavca in obrekovalca čez prag!

Kdor ima kaj vesti, kdor ima kaj srca in iskrico samostojnosti, komur je pri srcu dobri gospodarski razvoj naše mestne občine in čedno krščansko življenje, ta naj odda na dan volitve svoj glas možem, ki so si izbrali od Sinkovca neodvisne meščane kot kričeč odpor proti atentatu na poštenje, ljubezen, pravičnost in značajnost, kot

PODLISTEK.

Jurežev študent.

Ivan S. Olševski.

Dalje.

»Ko postaneš samostojen, ne pozabi Helenice in mame, dokler mogoče živite skupaj; tudi Mino vzemite s seboj. Posveti vse svoje moči svojcem in rodu, iz katerega si izšel; vedi, da bom veliko lažje nosil črne zemlje odejo, ako bodo nauki, katere sem ti že od rane mladosti vcepljal v srce, rodili obilen sad. To je moja ustmena oporoka; pismeno pa najdeš v velikem, trikrat zapečatenem pismu moje pisalne mize. Ta je namenjena samo Tebi, a otvori jo šele tri leta po moji smrti. Notri boš našel marsikaj, ki Ti bo pomagalo na eni strani k razumevanju sedanjih naših razmer, a na drugi strani Te utegne obvarovati marsikaterega nepremišljenega koraka. Vedi, da Tvoj oče želi samo to, da bi Ti ne izkusil tega, kot je moral izkusiti on sam! — To je moja poslednja volja.«

Mirko je imel občutek, kot bi letele nanj gore, da ga zdrobe, mislil je, da se mu razleti glava ali počí srce v prsih. Morda pa je vse skupaj le sanj? Toda niso ga zdrobile gore, niti se mu ni razletela

glava ali počilo srce in en sam pogled ga je prepričal, da to tudi sanje niso, ampak vse gola resnica: pred njim leži oče in se bori s smrtjo. In v tem trenutku je sklenil ta komaj sedemnajstletni mladenič prenesti vse to z voljnim duhom ter odlej svojcem po lastnih močeh nadomestovati očeta. Odločno je vstal raz stol, poljubil očetu velo, že mrzlo desnico in izpregovoril:

»Oče, vse svoje moči bom posvetil svojcem in svojemu rodu!«

V tem trenutku so se odprla vrata, a notri je priskakljala nedolžna, komaj desetletna Helenica, kratkokrila in z razpletenimi lasmi, podobna bolj angelčku kot človeku.

»In to, Oče,« je dejal odločno, kazaje na Helenico, »to bom varoval kot punčico svojega očesa!« Hvaležen pogled iz očetovih motnih oči mu je povedal več kot vsaka beseda.

V ozadju se je pokazala mati in nato Minka, a med obema zdravnik.

Ko pa je drugo jutro izšlo solnce, je že ležal njegov oče na mrtvaškem odru z nekako zadovoljno potezo krog ust, kot da je hvaležen, da je vzvišen nad vsem pozemeljskim.

Po njegovi smrti so se preselili vsi v mesto, kjer je Mirko študiral, toda ravno ko je dovrševal svoje studije, je odšla tudi mati za očetoma, čegar izgube ni mogla preboleti. Mirko je kmalu dobil službo in je s tistimi borimi vinarji, ki jih nese učiteljska služba, preživljal sebe, staro Minko in deloma tudi sestro, v kolikor ni za njo skrbel stric, bogat posestnik na Dolenjskem, ki pa s svojim umrlim bratom ni živel nič kaj preveč v prijateljskih odnošajih. Vzrok je našel Mirko šele v tistem trikrat zapečatenem pismu, ki ga je odprl tri leta po očetovi smrti in dal je očetu prav. Toda povedal pa tega ni nikomur.

O počitnicah pa so bili vsi trije skupaj in mavalov njegove gospodinje si je tedaj že prisvajala mlada, sedaj sedemnajstletna Helena.

In našel je pripravna tla za svoje vzore in kakor smo videli, tudi pripravnega pomočnika Jureža ali Jureževga študenta, kakor so ga splošno imenovali. Vspehi njune zveze so se že kazali: mladi fantje in moške so si omislili dobrega čtiva in marljivo čitali ob nedeljah, namesto hodili po žganjarnah ali pa so se zbirali na učiteljevem vrtu, kjer so uganili marsikatero pametno. Dalje prih.

mogočem odgovor na lopovstva Šinkovčeva in njegovih učencev.

Na dan volitve vsi neodvisni volilci na plan!

„Cigani.“

Kadar naši Kristusovi namestniki nimajo zoper kako neljubo jim osebo drugega orožja, pa jo proglašajo za liberalca. Več let so po priznanih in spovednicah, na shodih in v časopisih udrihali po liberalcih, proglašali jih za izvor vsega hudega, očitali jim vse mogoče pregrehe in sedaj, ko mislijo, da so nerazsodnim ljudem že dovolj vtepli v glavo, kaj je liberalci, pa kličejo svojim backom: «Ta je liberalci, torej le po njem!» Če si «liberalci», te lahko vse preganja, ker tako hočejo kranjski mašniki, ki morajo vsako jutro s čistimi rokami priti pred mizo Gospodovo, katerih pa sicer nobena reč bolj ne veseli, kakor če morejo uničiti osebo nasprotnega mišljenja, ki je sicer tudi človek po božji podobi ustvarjen, pa ima že to napako, da pri kaki posvetni stvari drugače misli, nego njegov fajmošter ali kaplan.

V čem se vendar ločijo «liberalci» od naših klerikalcev, da jih tako sovražijo za sveto cerkev vneta mašniki? Razložek je samo ta, da «liberalci» pravi, da ima v političnih stvareh ravno toliko govoriti, kakor njegov fajmošter ali kaplan, da vera nima s politiko nič opraviti in da je zloraba vere, če se z njeno pomočjo hoče doseči politično gospodarstvo. To naziranje zadostuje, da te kolnejo tisti, katerim vera ukazuje ljubezen do bližnjega, da te preganjajo tisti, ki oznanjajo kraljestvo miru in ljubezni na zemlji.

Krek, Lampe in drugovi pravijo, da hočejo s svojo politiko moralno povzdigniti slovensko ljudstvo, v resnici pa se mišče ni tako demoralizirajoče uplival na naše ljudstvo, kakor ti voditelji v koloniji in talarju. Oni vzbujajo v ljudstvu najnižje instinkte, kličejo na poboj nasprotnikov, pridigujejo in priporočajo v časopisih in na shodih gospodarsko uničenje Slovencev, ki nočejo slepo hoditi za njimi. «Boj vseh zoper vse,» to je geslo naših klerikalnih voditeljev, kaj potem, to jim ni mar, saj oni ne bodo uživali posledic tega ostudnega škruvanja in ruvanja.

Daleč je padla Kristusova vera pri nas na Slovenskem. Kako ljubijo resnico, to hčerko božjo, ravno oznanjevalci resnice, vidimo lahko vsak dan. Vzemimo za vzgled le kako veselico vrliga «Sokol» ali shod narodno-napredne stranke. Kdor bere poročila o taki telovadbi, združeni z veselico, ali o shodu v duhovskih časopisih in se je bil udeležil shoda, se mora naravnost prijeti za glavo, ko bere laži, da mu štrle lasje po koncu. Sama ne ve, ali ga je zapustil spomin, ali se mu je zbledlo, ker v resnici se je ravno narobe vršilo, kakor pišejo mašniki v «Domoljubu» ali «Slovincu». In ko tako preprosto človek vidi, kako duhovniki dejansko izvršujejo resnice svete vere, si misli: Če sme du-

hovnik tako delati, potem je zame še stokrat manj greh, če lažem, opravičujem, obrekujem, hujekam k pobojem i. t. d. Morale je vedno manj med našimi klerikalci, jemljejo jo jim duhovniški voditelji, tako da bolj kakor kdaj prihaja v veljavo naš sicer robati, toda značilni pregovor: «Vera po farjih gor, vera po farjih dol.»

Zadnji «Domoljub», katerega urednik je duhovnik, rimski doktor, nima za političnega nasprotnika, za Slovence-naprednjake, ki imajo v vseh stanovitih svoje številne zastopnike, mogoče najboljše sinove slovenskega naroda, drugega izraza, kakor «cigani». Tako nizko je padlo naše duhovništvo, da človek mora nehoti na to le odgovoriti z znanim Greuterjevima «fej»!

Pa prihaja čas, da ljudstvo izpregleda to ostudno kruhoborno vojsko. Kljub temu, da duhovni voditelji celo duhovnikom samima me zaupajo toliko, da bi jim dovolili brati časopise nasprotnega političnega mišljenja, da z železno roko tišče k tlom vse svoje ljudi, da bi ne mogli gledati v svetlo nebo, se je pričelo vendar svitati in trdno neomahljivo upanje imamo, da tudi naši klerikalci-voditelji dobe od zdolaj plačilo, kakršno že davno zaslužijo. Mogoče, da ni več daleč ta čas.

Poučni listek.

Nekoliko o naši ustavi.

Dalje.

Volitev.

Ko je izvoljen župan se preide k volitvi občinskih svetovalcev. Vsak volilec zapiše ali imenuje toliko imen, kolikor svetovalcev je voliti. Imena, kolikor jih je več povedanih ali zapisanih, ne pridejo v poštev.

Če bi ta ali oni odbornik ne dobil nad polovico glasov, treba je glasovati še enkrat, kakor smo videli zgoraj pri volitvi župana. Če pa se tudi še tedaj ne dobi nadpolovična večina, treba je ožje volitve med tistimi, ki so pri drugem glasovanju dobili največ glasov za tistimi, kateri jih imajo nad polovico.

V ožjo volitev se vzame dvakrat toliko mož, kolikor s manjka občinskih svetovalcev.

Volitev je neveljavna, če je za občinskega svetovalca izvoljen kak mož, ki je z novim županom v prvem ali drugem kolenu v sorodu ali svastvu. Treba je voliti vnovič.

Če se za občinske svetovalce izvolita dva ali več takih mož, ki so si med seboj v sorodu ali svastvu v prvem ali drugem kolenu, je izvoljen tisti, kateri je dobil največ glasov; če jih je pa dobilo več po enako število glasov, odločuje žreb za enega, drugi se volijo vnovič.

O volitvi starešinstva se mora napraviti zapisnik, katerega naj podpišeje voditelj volitve in vsi odborniki.

O pritožbah zoper volitev starešinstva odločuje okrajno glavarstvo. Zoper odlok okrajnega glavarstva je dopustna pritožba na deželno vladno, ki končno odločuje.

Okrajni zastopi

obstoje le na Českem, v Galiciji in na Štajerskem. Okrajni zastopi se volijo iz istih volilnih skupin, kakor občinski zastopi, le zastopnike

meš in trgov voli občinski odbor dotičnega mesta ali trga. Število okrajnih zastopnikov na Štajerskem se ravna po številu prebivalcev dotičnega okraja in znaša najmanj 18 in največjemu 36. Okrajni zastopi se volijo na tri leta, člani okrajnega zastopa volijo izmed sebe načelnika in okrajni odbor.

Okrajni zastop je gledé vseh notranjih, skupne koristi okraja zadevajajočih stvareh, posvetujoči in odločujoči okrajni odbor, okrajni odbor pa upravlja-joči in izvršujoči organ. Zlasti ima okrajni zastop skrbeti za deželno kulturo, zdravstvo, preskrbo ubogih in za javno dobrodelne namene. Okrajni zastop sme skleniti tudi doklade na neposredne davke.

Nadzorovalno oblast nad okrajnimi zastopi ima deželni odbor, politična oblast (okrajno glavarstvo) ima le skrbeti, da okrajni zastop ne prekorači svojega delokroga in ne ravna proti obstoječim postavam.

Cesarsko namestništvo sme okrajni zastop eventualno tudi razpustiti; zoper to je mogoča pritožba na ministrstvo notranjih zadev.

Dalje prih.

Gospodarski del.

„Zveza gorenjskih sadjerejcev“. Pod tem zaglavljem je objavil naš priljubljeni «Gorenjec» v pretekli številki notico, ki nakratko naznaja, da se je taka zveza ustanovila. Vsak napreden sadjerejec mora z veseljem pozdraviti to ustanovitev, saj smo dovolj dolgo čakali, da se v prospeh sadjereja na Gorenjskem sploh nekaj zgodi. Kajti ne glede na to, da ima Gorenjska tuintam zares nekaj lepega sadja, vendar je zaželjen razvoj sadjereja še vedno lepa želja vnetih sadjerejcev. Toda kar se ni, je še lahko. Zanašamo se, da bo «Zveza» kos nalogi, ki jo čaka, in da bo po pet do desetletnem svojem delovanju že gledala na lepe vspehe svojega plemenitega načrta. Le žal, da se je — za letos nekoliko prekasno ustanovila. Že sedaj bi mogla izvrševati marsikaj dobrega, namreč pri prodaji sadja. Kakor prejšnja leta, greše posamezni sadjarji tudi letos mnogo v tem oziru, ker ni nikogar, ki bi jih poučil, kaj se sme in kaj se ne sme. Naslednji napačnega ravnanja s sadjem so dostikrat žalostni. Nedavno je moral nekdo odvrženo pošiljavej — cel voz jabolk! — prodati za — 3 K — reci: tri krome, ker ga ni hotel poljati nazaj domov!! Take reči se ne bodo dogajale, ko bodo sadjerejci v «Zvezi». Velika napaka naših ljudi je, da hočejo pri sadju hiter denaren vspeh ter zbijajo z drevja na pol zeleno. Ravna se pa s sadjem prav po vandalako! Na kolodvoru moreš videti, da je «obrano» sadje polno črnih lis in péz — podlaga hitremu gnitju! Kolika škoda! Letos je sadja povsodi obilo — južni sadni trgi so že prenapolnjeni najlepšega sadja. Kdor torej hoče dobro prodati, mora ga hraniti ter postaviti par mesecev kasneje na prodaj. Obiraj sadje previdno in ga pravilno shrani, gotovo dosežeš kasneje najboljše cene. Nikakor pa ne riskiraj prodaje zasebno, marveč obrni se k «Zvezi». Kakor smo se poučili, ne stane pristop k «Zvezi» niti novčiča. Raditega je umestno, da pristopi vsak zaveden sadjerejec, da bo «Zveza» čimprej postala kreпка in močna. Z združenimi močmi bomo storili veliko, razcepljeni trpeli bomo še dalje le škodo. Posameznik postane pri prodaji mnogokrat žrtev sleparskih prekupcev, v «Zvezi» se nam tega ne bode bati; — posameznik čisto ne ve, kako urejati sadni

Grad in toplice Medija.

Črtica iz počitniškega dnevnika.

Konec.

Ko je našel v tej kapeli moj pokojni gospod oče počitek po krščansko dokončanem življenju, je prišla ustanova na mojo pokojno gospo mater Ano Marijo, ovdovelo Valvazor, rojeno Rauber, po njeni smrti pa na mojega najstarejšega brata Karla barona Valvazorja. Ko se je pa moj najmlajši brat Wolf Jernej Valvazor poduhovnil (sedaj je namreč župnik in komisar v Zalcu na Štajerskem), se je moj imenovani starejši brat odpovedal ustanovi in mu jo odstopil; torej oskrbljuje to nadarbino (beneficij) mlajši brat po duhovniku.

Kar se tiče prejšnjih posestnikov gradu, ga je prodal l. 1656. gospod Mōrt Gall gospodu Leopoldu Rambschüssel na Schönecku; kmalu nato ga je dobil neki Herberstein; od tega ga je kmalu kupil okoli l. 1662 gospod Janez Krstnik Valvazor, tedanji višji proviantni mojster za slovensko-hrvaškomoorsko mejo. Po njegovi smrti ga je podedoval gospod Hieronim Valvazor; ko je Bog poklical tudi tega iz življenja, ga je dobil dednim potom moj oče Jernej Valvazor. Ko je umrl, ga je imela moja pokojna mati Ana Marija i. t. d. Ko se je ona vlegla k večnemu počitku, ga je podedoval naš starejši brat Karel in nam drugim izplačal deleže; pozneje pa ga je prodal, nekako pred 19 leti, mojemu drugemu bratu Herbartu. Ko je ta zaprl oči, ga je dobil naš bratranec gospod Adam Seyfried, dotim je za to prepustil otrokoma drug grad,

namreč Neudorff, in pri tem meni dal še nekaj nadplačila.

Ta gospod Adam Seyfried baron Valvazor je še sedaj gospodar gradu.»

Ko si ogledamo grad in njegove zanimivosti, zasedemo zopet voz, se prijazno poslovimo od gospoda Celestina ter oddramo proti toplicam, kamor dospemo v četrto ure.

Pod Šentjurjem naročimo v gostilni pri Širku kosilo in gremo v toplice.

Medijske toplice so pri vasi Podlipovica nedaleč od Valvazorjevega gradu Medije (Gallenegg) v zanimivih medijskih tesneh. Toplice se nahajajo v votlini, napolnjeni s toplim zrakom, in imajo 26° Celzija. Primerno torej nazivljejo medijske toplice kranjski «Monsummano» in jih primerjajo italijanskim toplicam Monsummano, ki so severno-zahodno od Florence na Laskem. Že Valvazor pravi, da so pomagale te toplice marsikomu v kontrakturah in tudi v drugih boleznih.

Medijske toplice so urejene v skromnem obsegu. Na desno ceste, ki vodi izpod Šentjurja proti Trojanam, stojita dve majhni villi, v katerih bo prostora za kakih petdeset letoviščarjev. Vilama nasproti se nahaja ličen park, ob njem pa prijazno zidano restavracijsko poslopje in poslopje, v katerem se nahaja več kabin in večji in manjši bazen. Zgovorna postrežnica nas pelje skozi obokan predor, da si ogledamo močan topliakski izvir, kjer je tudi prirejen majhen bazen za tiste, ki se hočejo kopati tik ob izviru. Ko se ohladimo, gremo v

večji bazen in se ondi počleno skopljemo. Kopel v vodi, ki ima pozimi in poleti 26° Celzija, nam je prav dobro dela. Po kopelji se malo okrepčamo v restavraciji in odidemo h kosilu.

V kopaliskem parku stoji skromen Valvazorjev spomenik, na katerem beremo njegovo poročilo o toplicah: «Na v ozaku (Na Ovčaku) med Medijo in trojanskim hribom v dolini ob potoku, Orehova imenovanem. Pri tej vasi izvira zdrava topla voda (toplice).»

Lastnica toplic je rodovina Prašnikarjeva v Kamniku, ki jih misli prodati, ako se ponudi ugodna prilika. Podjeten in razumen človek bi utegnil nekaj narediti iz tega lepega kraja. Za tistega, ki hoče nekaj tednov preživeti v popolnem miru, v dobrem zraku in kateremu ugaja srednja topla kopelj, bi bile medijske toplice res kakor nalašč. Tu bi se počleno pomiril in okrepil.

Po kosilu, kjer se nam je pridružil prijazni gospod nadučitelj izpod Šentjurja, smo se odpeljali preko Trojan, skozi Črni graben, pod Limbarsko goro in čez Negastrn nazaj v Moravce.

Sklenili pa smo, da jo v prvi priliki zopet mahujemo v Medijo, pa ne samo za en dan, temveč najmanj za en teden ali dva.

Izlet k gradu Mediji in v toplice priporočamo vsem onim, ki ljubijo naš slovenski svet. Pehite naj tja in seznanili se bodo ondi z novim biserom lepe naše slovenske zemlje, z biserom, ki pač zasluži, da bi bil bolj znan in upoštevan kakor je dandanes.

vrt, da mu bode donášal koristi — «Zveza» pojde vsakomur, ki je v njej, na roko. Razumno je torej stopiti v «Zvezo» in nič odlašati s pristopom, osobito ker ni pristop združen z nikakimi stroški kakor sicer pri takozvanih «Zadrugah», koder je dosti stroškov in — upov, a čisto le malo uspehov. Upamo kmalu slišati kaj več o tej ustanovitvi. Danes kličemo: Dobro došla «Zveza gorenjskih sadje-rejcev»! Živi, cveti, vspevaj! Gorenjski sadje-rejec.

Pogozdovanje Krasa. Iz poročila o delovanju komisije za pogozdovanje Krasa za leto 1908 je razvidno, da se je obsejalo v preteklem letu na novo 120.82 hektarjev zemlje. Za to se je porabilo 892.600 sadik, in sicer 731.000 črnih borov, 130.000 smrek, 5000 japonskih macesnov, 22.000 jelš in 4600 jesenov. Stroški za te nasade znašajo 8236 K 37 v. — Za popravo nasadov se je porabilo 1.203.000 borov in 24.000 smrek, kar je stalo 9996 K 91 h. — Konec poročila slove: Spricho manjkajočih sklepov deželnega zbora se deželni prispevek od 1. 1904 dalje ni izplačal, in znaša še neizplačani prispevek že 26.000 K. Na račun tega je prejela komisija za pogozdovanje Krasa leta 1908 3000 K, ker ni mogla drugače izhajati. Vsled neplačila deželnih prispevkov se je moralo tudi omejiti podzodovanje.

Podprite preobloženo sadno drevje! Po nekaterih krajih naše Gorenjske je sadno drevje letos tako obrodilo, da se kar lomi. Osobito jablane, pa tudi hruške so preobložene. Naši kmetovalci vidijo dostikrat, kakšna nevarnost preti sadnemu drevesu, pa ne da bi pomagali. Raje puste, da se drevo pokvari, nego da bi podložili preobložene veje s kako rogovilo ali s kolom. Priporočamo toraj, naj se to delo, kjer je potreba, prekomogoče opravi.

Ob gnojenju jesenske posetve. Vsak kmetovalec se mora zavedati, da glede na vedno večje potrebe ob manjšem pridelku ne more več obstajati. Ako hočemo zvišati pridelek ozimne in izboljšati nje kakovost, je neobhodno potrebno, obilno rabiti umetna gnojila. Ozimna pšenica, kakor tudi ozimna rž potrebuje ob prvem razvitku precej mnogo fosforjeve kisline, kalija in dušika. Seveda je treba vsa ta živila pred setvijo podati rastlinam v obliki, poživlji v vodi, da jih rastline hitreje in lažje vsrkajo. Zaloga v vodi topljivih hranil je za rastline velike prednosti, ako je setev slabo prezimila. Iz premnogh poizkusov, ki jih je napravil c. kr. dvorni svetnik dr. Julij Štoklasi za ozimno rž in pšenico v različnih krajih Češke, izhaja, da se s porabo zgoščenih gnojil, pridelek da zvišati do 100%. Najbolje je rabiti za ozimno rž in pšenico na ha 300—400 kg superfosfata, 200 kg 40% nega kalijevega klorida (na lahkih tleh 400—500 kg kajnita) in 50—70 kg amonijevega sulfata. Vsak kmetovalec si tudi lahko prihrani mešanje, ako naroči mešanice, ki že obsegajo potrebna živila v primernem razmerju.

Tedenski sejem v Kranju dne 13. septembra 1909. Prignalo se je — kostrun, 86 glav domače goveje živine, 268 glav bosanske goveje živine, — glav goveje živine hrvaške, 3 domačih telet, — hrvaških telet, 148 domačih prašičev, — hrvaških prašičev 6 domačih ovac, 69 hrvaških ovac, 1 koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, proso K 7-75, rž K 9—, oves K 8—, ajda K 9—, repno seme K —, fižol ribničan K 24, mandalon K 18, koks 26, krompir K 4 za 50 kg, seme dom. detelje

Užigalice.

(Monopol ali davek?)

Ministrski svet je v svoji seji dne 19. avgusta sklenil, opustiti nameravano zvišanje davka na pivo in je finančnemu ministru dr. Bilinskemu naročil, naj poišče novih virov, iz katerih bi se mogli povečati državni dohodki.

Ta sklep ministrskega sveta je porodil celo vrsto projektov in med drugimi tudi predlog, naj država napravi ali monopol užigalic, ali naj užigalice obdavi. Ta predlog je vzelo finančno ministstvo v pretres in danes je takorekoč že zagotovljeno, da bodo morale užigalice pomagati k povečanju državnih dohodkov in samo oblika, to je način, kako se naj to zgodi, še ni določena.

Projekt, ki ga sedaj študira finančno ministstvo, ima že svoje nasprotnike. Eni se protivijo take monopoliziranju, kakor obdavičenju užigalic, ker so užigalice konsumno blago: drugi se protivijo vladnemu projektu, ker sedanjemu finančnemu ministru ne bi dovoliti novih davkov, dovolili pa bi jih brez zadržka drugi vladi.

Sledajo ravnanje zgolj iz političnih nagibov in ne prihajajo tu v poštev, s prvimi pa bi bilo vsako prerokanje popolnoma brezplodno. Dejanske razmere so take, da država iz direktnih davkov absolutno ne more pokriti svojih potrebščin in da mora zato segati po indirektnih davkih in tudi po konsumnem blagu vsake vrste, naj so ti konsumni davki se tako malo simpatični.

Davek na užigalice ima med konsumnimi davki eno prednost: da plačujejo ta davek vsi sleji enako in da ne obremenijo samo ubožnejših

slojev, kakor davek na žganje in deloma tudi davek na pivo in na petrolej. Vsakako je boljše, da obdavi država užigalice, kakor kako drugo konsumno blago.

Znameniti nemški nacionalni ekonom Adolf Wagner je nekoč zapisal, da je davek na užigalice «immer ein Zeichen grosser Not des Staates». Država je v velikih stiskah in to je napotilo vlado, da izkuša celo iz užigalic dobiti novih dohodkov. V takih razmerah ne bo preostalo nič drugega, kakor koncedirati vladi davek na užigalice, a samo davek in nič več.

Z vse odločnostjo in preciznostjo se moramo namreč izreči zoper projekt, naj bi se upeljal državni monopol na užigalice tako, kakor je upeljan na tobak in na sol, da bi torej imela država vsa produkcijo in vsa kupčijo z užigalicami v rokah. Državi sami bi monopol ne prinesel nobene večje koristi, kakor je davek na užigalice, pač pa bi se z monopolom na škodo konsumentov, na škodo trgovine in na škodo industrijalnega in trgovinskega razvoja vseh dežel pridružil nekaj posamičnikov.

Za misel, naj se uvede monopol na užigalice, se najbolj zavzema dunajska «Länderbank», ki ima v rokah 75% vse produkcije užigalic. Njej so se pridružili ostali fabrikantje užigalic, ki so imeli dne 6. t. m. na Dunaju shod, ter so se z vneto zavzeli za monopol. Ta vnetja «Länderbanke» in drugih fabrikantov užigalic je umljiva. Ako bi država uvedla monopol in prevzela sama produkcijo in razpečevanje, bi morala sedanje tovarne odkupiti in njih lastnikom odšteti lepe milijone. Nagib prizadevanju za monopol ima torej svoj izvor v želji, napraviti sijajno kupčijo.

Z uvedbo monopola bi veljala ogromne milijone, dočim bi davek na užigalice ne povzročil državi skoro nobenih stroškov. A tudi sicer bi imela država z monopolom velike stroške. V državnih podjetjih je rezijska veliko dražja, kakor v privatnih podjetjih. Prenehanje konkurence povzroči vedno znatno podraženje delavskih sil, posebno še v državnih podjetjih in otežkoči razprodajo. Avstrijska produkcija užigalic je dalje v veliki meri navezana na eksport, a da državna podjetja v trgovinskem oziru nikdar tako ne funkcionirajo, kakor privatna, to je davno spoznana resnica.

Izmed vseh držav ima samo Francija popolni, to je produkcijski in trgovski monopol na užigalice. A tudi Francija ga ni uvedla naenkrat, nego polagoma in obnesel se ji je samo zato, ker ima razsežne kolonije, kamor lahko eksportira svoje izdelke, ne da bi se imela boriti s kako konkurenco. Takega monopola kakor Francija nima nobena druga država. Španija in Portugalska imata pač monopol, a dali sta produkcijo in prodajo v zakup. Grška kupuje sama v državni režijski užigalice, in sicer v Avstriji, a je dala razprodajo v zakup. Nobena teh treh držav se ni upala sama prevzeti produkcijo in razprodajo.

Ko je bila Italija v veliki finančni stiski in prisiljena napeti vijak konsumnih davkov do skrajnosti, je vzela v pretres tudi misel o monopolu na užigalice. Toda spoznala je, da monopol, naj se izvršuje v lastni režijski ali naj se da v zakup, ni za državo in za občinstvo nikdar tako koristen, kakor davek na užigalice in zato je z zakonom z dne 28. julija 1895 uvedla davek na užigalice in naložila tovarnam licenčni davek, ter izhaja pri tem kar najbolje.

Brez dvoma bi bilo tudi v Avstriji za državno blagajno najbolje, da uvede davek na užigalice, ki se pobira potom kolkov (banderolles) na posamične skatljice. Dohodek bi bil siguran, edini strošek, ki bi ga imela država, pa bi bili kontrolni organi.

Izrekli smo se zgoraj zoper monopol. To velja za obe obliki monopola, tako zoper projekt, da bi država proglasila monopol, produkcijo in razpečevanje pa dala v najem morda «Länderbanki» ali kakim drugi finančni velesili.

Kakor je posneti iz «N. Wr. Tagblatt» je finančni minister še najbolj naklonjen projektu «Länderbanke», naj se proglasi monopol produkcije in razpečevanje pa naj se izreči v izvrševanje posebnemu podjetju. To je zakup, kakor je upeljan samo v najbolj bankerotnih evropskih državah, namreč v Španiji in v Portugalski in ki ga Italija ni hotela upeljati, ker je bilo znano, kako škoda je imela Francija z zakupom, predno je podržala produkcijo in razpečevanje.

Še vedno so nekoliko v veljavi besede, ki jih je zapisal Montesquieu: «Gorje, kadar bodo zakupniki davkov veljali za dostojne ljudi». Podjetje, ki bi vzelo monopol na užigalice v zakup, bi seveda gledalo, da poveča kar najbolj mogoče svoj dobiček, kar se more zgoditi samo na škodo in na stroške konsumentov, na škodo trgovstva in na škodo zaposlenega delavstva. V slučaju zakupa bi bilo občinstvo in trgovstvo izročeno na milost in nemilost privatnim spekulantom, podjetništvu, ki hoče kar največ profitirati in zaslužiti in bi v tem slučaju trgovci in konsumentje trpeli še veliko več, kakor če bi država izvrševala monopol v lastni režijski.

V poštev je pa vzeti še nekaj drugega razen interesov konsumentov in trgovcev. Monopol pomeni, da se v zakupu «Länderbanke» ali kakakega drugega podjetja izreči produkcija in kupčija z užigalicami nemškimi rokam za vedno in da se spravi

tem potem južne Slovence pri tako vsakdanjem konsumnem blagu v gospodarsko odvisnost od nemškega kapitala. Vse naše gospodarske prizadevanje meri na to, da se osamosvojimo in pridemo do tega, da bomo vsaj potrebščine vsakdanjega življenja sami producirali. Le take meremo Slovani pomnožiti svoje narodno blagostanje. Zda pa nas hoče država za vedno izročiti izkoriščanju nemškega kapitala in nam za vedno onemogočiti osamosvojenje cele na polju take priproste produkcije, kakor so užigalice, ki spadajo med najbolj vsakdanje potrebščine. Vse razmere so danes take, da si Jugoslovani prav lahko ustanovimo svoje industrijo užigalic, ker je njih konsum med Jugoslovani v zadostni meri narasel in ker bi bili jugoslovanski užigalični industriji odprti trgi na Balkanu v vse drugačni meri, kakor nemški, in ker imajo Jugoslovani po legi svojega teritorija dane vse pogoje, zagotoviti si izdaten eksport. Z monopolom bi bilo vse to za vedno uničeno in onemogočeno, od tod odločno nasprotovanje, v katerem bomo, kakor je razvidno iz «Slovenca», popolnoma edini tudi s klerikalci. Finančni minister dr. Bilinski naj si misel na monopol izbije kar iz glave, ker že sedaj mu prorokujemo, da bode slovenski in hrvaški poslanci monopolnemu projektu z vse energijo nasprotovali.

Če že drugače ne gre, naj bo davek na užigalice — monopola pa Jugoslovani ne morejo dopustiti v nobeni obliki in na noben način.

Dopisi.

Tržiške novice.

Lov na slovenske otroke za šulferajnsko šolo je letos silovit. Presega že vse meje in kaže, kaj vsega so zmožni tržiški Nemci. Še hujše od njih so pa poturice, na čelu njim seveda župan Mali in njegov učeni sinko.

Vsa tega, ki je le kolikaj in na katerikoli način odvisen od teh dobrih Nemcev, silijo v to nepotrebno šolo, v kateri se itak nič ne nauče. Neka mati je jokala in rekla: Lansko leto sem morala dati otroke v to šolo in se ni nič naučil, letos pa so me zopet primorali ga dati in tako bo ostal tepec svoje dni.

Pri lovljenju otrok se posebno odlikuje mlečozobni poba s prljavkom čebulca. Temu smrkavcu bo res treba enkrat naviti ušesa.

Kdor se brani dati otroka v to narodno klavnico, mu najprvo zagrozijo z odpovedjo stanovanja in službe.

Letos je lov mnogo hujše od lanskega leta. K temu gotovo vpliva to, ker je čevljarska tovarna Papova prišla v konkurz in zdaj mislijo Nemci, da imajo tržiške delavce že popolnoma v svojih krempljih. Zato bi se moralo ustanoviti v Trzinu slovensko podjetje za čevljarske izdelke, oziroma trgovska družba, ki bi vnovčevala čevljarske izdelke.

Ako privandranega Göckna čevljarska tovarna dobro vspeva, zakaj bi ne domače podjetje. Le podjetnosti in vstrajnosti je treba.

Vi pa, slovenski starši, ne udajte se in ne dajte otrok Vaše krvi narodnemu rabeljnu. Mislite si, tovarnarji morajo imeti delavce, če bi pa hoteli dobiti delavcev od drugod, bode pa vsaj vedeli, kako mora delavec za svoje delo biti plačan.

Tuji delavci, ki so povsod dobro organizirani, bi pa tržiške ošabne in nenasitne delodajalce tudi naučili dostojnosti in kako je treba z delavcem ravnati. Da je on tudi človek in ne suženj, kakor si oni mislijo, in da tudi za njega veljajo postave.

Novice iz selške doline.

Železniški župnik se strašno ponaša s svojimi «čuki». Saj se tudi lahko, kajti ravno v torek so enega gnali žandarji v Loko, ker sta z načelnikom «čukov» do smrti pobila nekega fanta. Res, vi greste naprej, vi strelci!

Pretekli teden sta bila dva praznika, in so morali naši prečastiti biti dva dni doma. Zato so zopet prav živo občutili, da morajo iz Loke dobiti meso, in zopet so zagurali v «Domoljubu» obupen krik! Popč, Popč! Da, da, verjamemo, da se vam kole po Popčevem mesu!

Prejšnjo nedeljo so ponoči neznani zlikovci z blatom ometali župnišče v Selcih. Mi to odločno obsojamo, ker ne moremo odobravati nobene nedostojnosti. Pripomniti pa moramo, da je g. župnik tega deloma sam kriv. On naj svoje župljane lepo uči in svari in naj jim daje izgled lepega in dostojnega vedenja in govorjenja, pa ga bodo tudi farani spoštovali. Če jih pa zmerja z barabami, cigani in cunjarji, pa ne more pričakovati, da bi bili oni boljši in dostojnejši, kot njih dušni pastir.

G. župnik je dal baje z blatom ometano župnišče fotografirati. Prav je imel, fotografijo pa naj obesi na vidnem kraju v župnišču, da ga bo spominjala, kam pripelje ljudstvo vedno hujskanje in zabavljanje. Mi ne bomo nikoli črhnil besede, če bo on ljudi lepo učil krščanskih resnic in poštenega življenja, ampak ga bomo v tem še podpirali. Mi smo le zoper to, da bi on in par

njegovih priliznjencev hotelo strahovati vso občino tudi v gospodarskih in političnih stvareh. Naj ne pozabi, da kdor se je veter, žanje vihar, in da ni varno vzbujati ljudskih strasti, ker se rade obrnejo proti onemu, ki jih je zbudil. To-liko v vednost in ravnanje našim prijateljem in nasprotnikom!

Dražgoškemu „golobčku“ bo tudi menda treba enkrat posvetiti večje poglavje. Mož je vedno bolj sirov in oblasten in ga nobena reč ne izpametuje.

Novice iz Škofje Loke.

Občinske volitve, ki se prično v četrtek, 23. t. m. in končajo v soboto 25. t. m., so naše klerikalce spravile popolnoma iz uma. Skoraj sleherni večer prirejajo shode v mestu in po okolici. Kdor jih gleda, kako se vlačijo od hiše do hiše, od vasi do vasi in kako strastno agitirajo za svoje kličače, mora dobiti vtis, da jim gre trda za kožo. Ubogi klerikalizem, koliko potrebuješ truda, da se ohraniš na površju.

Z vso silo bodo klerikalci napadli drugi razred in tudi že računajo z gotovostjo, da si ga priporijo. Pa tudi za tretji razred se pripravljajo in bodo na volišče prignali vse svoje pristase. Saj vendar lahko vedo, da imajo v tretjem razredu vso svojo moč in da jih le-ta še drži po koncu. Zato se jim za ta razred pač ni treba toliko bati.

Tudi najnovejšemu klerikalnemu agitatorju, ki ima tako sladko italijansko ime Angelo Molinaro, da so ga lahko vsi angelsko nedolžni klerikalci veselili, se ni treba bati za tretji razred. Po nepotrebnem se pobožni mož trudi z agitacijo in pobiranjem pooblastil. Seveda g. Angelo je poln dobrih nad, ko bode prihodnji klerikalni mestni odbor sprejel predlog župnika Sinkovca zaradi prezidavanja in povečanja mestne žurne cerkve. Takrat pričakuje, da bo on imel pri zbiranju lep in masten zaslužek in da bo zopet privlekel v Škofjo Loko gručno lačnih italijanskih polentarjev, ki bodo odnesli v svojo blaženo deželo slovenske groše.

Sam „Domoljub“ je v svoji 36. številki izbruhnil ves svoj gnev nad mestnimi naprednjaki in pa nad onimi klerikalci, ki se duhovniški stranki nečejo še popolnoma pokoriti. Klerikalci so se spravili tudi nad loške Sokole, katerim prorokuje skorajšnji pogin.

Kaj zmorejo nasi Sokoli, to so dovolj očitno pokazali na dan Malega Smarna. Pokazali smo tudi svoje sokolske vrste, ki so po besedi resnicoljubnega „Domoljuba“ vedno bolj redke, pokazali smo, kaj se učimo v telovadnici in pokazali smo tudi, da poleg telesne vzgoje izobrazujemo tudi duh. V naših vrstah ni gnaiobe, temveč svestosti in čistosti in ob tem spoznanju izpreletava klerikalce groza in strah!

Sedaj so na vrsti loški Čuki. Ti naj pokažejo sadove svojega delovanja. Nekaj tednov pozneje, kakor mi Sokoli, so ustanovili Čuki svoje društvo in Sokoli smo imeli v Škofji Loki že dve javni telovadbi. In tudi po raznih krajih naše domovine smo pošiljali svoje člane k telovadbi, da, celo v daljni Luksemburg smo se upali poslati svojega telovadca, da je tekmoval s telovadci drugih kulturnih narodov. Tam se je pokazalo, kaj znajo slovenski Sokoli!

Kaj pa loški Čuki? Skrijejo naj se pred zarjo svobodnega dneva, ako ne znajo drugega, kakor potepati se po oglih in zaničevati Sokole. Sokoli ne lovimo člane na vseh koncih in krajih in tudi ne z obetanjem in praznimi obljubami, še manj pa z grožnjami. Kdo v istini tako dela, pa vemo. V Loki ga vsakdo pozna! Le-ta lovi člane za svojo čukovsko družbo, obeta celo po 80 kron za enega Čuka, ki je izstopil samo za to, da bi se zopet vrnil v čukarijo, kupuje Čukom kroje in ako vse to še nič ne pomaga, pa žuga z uničevanjem rodbinskih očetov, s peklom in hudicem! Mi smo preponosni, da bi rabili tako nizkotna sredstva kakor klerikalci. Nas v tem oziru pozna vsak pošten človek. Zato tudi zavračamo ostudno laž, da se mestni, kakor se čedni „Domoljub“ izraža: „frakarski Sokoli“, prevzetno obnašajo in da ti smatrajo svoje preproste tovarise za manj vredne, za nižje vrste ljudi. Vsak, bodisi tudi najpreprostejši delavec, ki je pri Sokolih, vam lahko to potrdi. Zatorej ste v „Domoljubu“ zapisali gorostasno laž, ker to trdite. Ta laž je pa še toliko bolj gnusna in toliko bolj obsejanja vredna, ako prihaja celo od posvečene osebe.

Občinske volitve in — kandidati S. L. S.! „Domoljub“ obeta, da bode ti, ko se izvolijo v občinski odbor, uredili mestno gospodarstvo. Radovedni smo, kaj vedo klerikalci povedati o neurejenem mestnem gospodarstvu! Mi z mirno vestjo pričakujemo izida predstojećih občinskih volitev. Naj torej volilci izrečejo svojo besedo za našo ali za vašo stranko! To pa moramo pribiti, da ako se bodo ti vsedli na klerikalni lim in izvolili od S. L. S. postavljene (?) kandidate, naj se meščani le pripravijo na razočaranje, ko bo treba šteti svetle kronice za „razne“ mestne potrebe. Ako, volilci mesta Škofje Loke, se nimate dovolj plačili, potem pa kar volite one može, ki Vam jih priporočajo sladkoustni klerikalni agitatorji.

„Domoljub“ je podrezal tudi možen značaj. Pravi pristni klerikalci so to, ki so poslušni na vsak migljaj klerikalnih kolovodij, pa samo

za to so figamozje in hisavci, ki se jim zdi umestno podpirati Sokola in prebirajo „Slovenski Narod“. Menimo, da je takih mož-značajev tudi po vseh kranjskih farovžih. Ne trdimo sicer, da ti podpirajo Sokola, vendar prebirajo „Slovenski Narod“ in druge napredne liste, zato jim priporočamo tudi mi, da se naj zvesto drže svoje besede in store konec svoji hinavščini.

Novice iz Železnikov.

V nedeljo, dne 12. t. m. si je dovolil naš župnik Marčič na shodu Marijinih devic nago-varjati dekleta, naj se vpišejo v društvo „Orel“, ter da jim bode on naročil znake, seveda ne brezplačno. Nekaj plesnjivih devic se je res vpi-salo v to zloglasno društvo, čegar načelnik je dne 13. t. m. v družbi svojega tovariša pobil na tla revnega gozdnega delavca Ivana Šmida iz Smoljeve, katerega sta potem še ležečega divje pobijala s kamenjem. Ivan Šmid leži sedaj brez-vesten in je vsak hip pričakovati smrti. Kakšna so tista dekleta, ki bi vstopila še sedaj po stor-jenem zločinu načelnika v to društvo, si vsak pošten človek lahko sklepa. Poznamo dekleta v Železnikih, ki so večinoma bolj pametna kakor župnik in njegov štab, ter lahko rečemo, da ne bode nobeno pošteno dekle pristopilo k društvu „Orel“, kojega načelnik se bode vsak hip, ako se že ne nahaja v škofjeloških zaporih radi uboja in ne radi kakega nedolžnega očitjanja, kar je „Domoljub“ že vedel pisati o drugih. Župniku Marčiču svetujemo, naj kmalu odrine, ker zanj ni tukaj teren. S Štrajnarjevo taktiko se nič ne bode doseglo, ker on na čevljarsko obrt prav malo razume in še manj na politiko. Politika, kakršna je Tomažova, Čočova, Štrajnarjeva in Vaša, se je v naših krajih že preživela, praznih be-sedi in sovraštvu so se razumni ljudje že nave-ličali in tiste nespametne babnice, katere Vam še verjamejo, tudi ne bodo odločevale v napredni selški dolini. Kolo časa je prišlo na vrhunec.

Iz Železnikov. Na „Domoljubov“ dopis z dne 9. septembra 1909 pod naslovom „Cesarski očka Košmelj“ imam sledeče za odgovoriti: Ker se me baš nazivlja cesarskega očka, si usojam javnosti predočiti, v kaki zvezi stoji „Domoljubov“ članek z mojimi vojaškimi leti. Na kaki podlagi sem dobil zaslužne svetinje, se lahko vsakdo pre-priča iz knjige „Slovenski fantje v Bosni in Her-cegovini 1878“, izdane od družbe sv. Mohorja v Celovcu leta 1904, na strani 62, I. snopič. Toraj nimam nobene skrbi, da se mi bodo sedaj te zaslužne svetinje potrgale iz prs, kakor se mi grozi posebno od ljudi, ki nimajo niti pojma, ko-liko trpljenja in resnosti zahteva vojaški stan, osobito v vojskinem slučaju. V istini sem še celo ponosen na kolajno, kajti z lastno krvjo sem jih pridobil, čeprav moji nasprotniki črez to neslane dovptie zbijajo. Raditega sem se tudi faktično z istim navdušenjem udeležil, skupno z g. orožniki dne 18. avgusta v proslavo cesarjevega rojstnega dne maše, ki pa se ni slovesno darovala. Seveda naš „imenitni“ občinski odbor z g. županom na čelu nima toliko energije, da bi opomnil župnika na običaj, potom katerega se je proslavljal ce-sarjev rojstni dan ob polni udeležbi redno 18., ne pa 22. avgusta. Kadar je pa treba prirediti kak klerikalen shod, takrat pa ni nobene ovire in zadržka, ker za take reči ima pa župnik dovolj časa. Na očitjanje, da kritiziram nedeljske pridige, izjavljam samo toliko, da so propovedi kakor poslušalci različni ter se nekaterim zde umestne, drugim zopet ne. Neprestanemu izzivanju po klerikalnih listih, češ, kako odiram kmete, ki mi prodajajo živino, izjavljam pred javnostjo, da sem pripravljen takoj plačati dotičnemu nagrado 100 K, ki mi dokaže, da nisem vsekdar natančno po kupni pogodbi prodajalcu vse izplačal. Imate pač, gosp. dopisniki, popolnoma klerikalno taktiko, da za hrbtom zabavljate, a poštenjaku niti v oči pogle-dati ne upate. Železniki, dne 15. septembra 1909. Franc Košmelj, bivši častniški namestnik in župan.

Iz Martin vrha. Neki dopisnik vprašuje v „Domoljubu“ št. 34, kdaj da bode v Železnikih meso ceneje. Jaz mislim, da sedaj, ko so začeli gospodje „čuki“ pobijati. Največji mesar je menda načelnik naših za čast božjo tako vnetih orlov, katerih velika večina se v pobijanju odlikuje, ker je pobil Janeza Šmida iz Smoljeve. Kajne, gospod dopisnik, sedaj bomo pa jedli meso boljše kup, čeprav še nista sinova g. Košmelja — doktorja. Štrajnar vem, da se že veseli, da se bo vendar enkrat nekaj zredilo. To bo zanj jako dobro, da bo mogel še dolgo časa živeti, ker drugače se bojim, da ga enkrat ponoči, ko hodi iz parla-menta, veter ne odnese. Meni kot naročniku „Domoljuba“, „Slovenca“, „Dom in Sveta“, „Na-šega Doma“ i. t. d., meni, ki se ne brigam za nobeno politiko, se zdi tako dejanje tako podlo, umazano in nesramo, da ne morem molčati, ampak pokazati svetu, kakšne orle da ima železniški župnik. Kot poštenjak, ne pa podrepnik, kateri izza kulis meče kamenje na svoje sovražnike, pokazati se pa ne upa, se upam tudi podpisati. To je naša taktika; vaša pa je in bo — udrihaj po sovražniku, kolikor moreš, toda varuj se, da te kdo ne vidi. Bodi volk v ovčji obleki!

Ivan Tušek, veleposestnik.

Novice iz Kamnika.

Oj ti presneta „puta“! Prebivalci pred-mestja Graben v Kamniku praznujejo običajno vsako leto na nedeljo po „Malem Smarnu“ takozvano „Strukljevo nedeljo“, kar imenujejo hudomušni Kamničanje „Puti“, pa tudi „Krempelje“, katera psovka je služila v posebno hudo razdraženje za svoječasno tu živeče žebjarje. Samoočebni umevno se ta dan še tudi v današnjih dneh skoro izključno po vseh gostilnah mnogo pleše. To staro našo navado je našel tudi naš bistroumni dekan Lav-renčič, ko je prišel v Kamnik — leta 1902 — torej pred sedmimi leti. a ni mu prišlo na um — dasi je dokaj „furjast“ — prepovedovati take in enake plesne nasprotno pa smo že večkrat čuli izza kulis „Kamniškega doma“ (rekte Katoliški dom), da bi gospod dekan prav radi privoščili njim slu-žeči in dokaj veseli mladini — ples, a so se temu protivile druge „brumne duše“, zlasti pa abstinent ??? „Š“. — Prilikom gori imenovanega prazno-vanja se bere v žalski cerkvi tudi sv. maša, in takrat seveda tudi nikdar ne izostane najstarejši ples — „ofer“. Pri tej priliki pa je — čujte! — naš g. dekan pričel svariti poslušno občinstvo, naj vendar ta dan nikar ne poseti nobenega plesa, ker drugače na Žaljah ne bode tri leta na to nedeljo maše, vtemeljujoč svojo, z grožnjo opremljeno prošnjo, da prevzvišeni g. knez in škof ples na-ravnost prepovedujejo. Maše je bilo konec, na Grabnu pa, kjer je prav dobro dišala „Puti“, se je tudi prav pridno plesalo in jedlo „kurje“ kakor svinjsko meso in dovtipni Grabničanje pravijo, da jim ne leži ne ples in ne „Puti“ tako v želodcu, kakor g. dekanu in našemu Tonetu. — Vidi se, da je pričela tudi pri nas verska fanatika izgubljati svojo včas tako vpoštevano veljavo. Radovedni smo, če bode g. dekan Lavrenčič svojo grožnjo, ki mu je bila sigurno diktirana od škofa Jegliča, tudi vgotovil in odpovedal mašo, ki je — bodi pribito — v zvezi z blagodejnim „ofrom“.

Samostanski očetje tudi sekundirajo dekanu Lavrenčiču. Pretečeno nedeljo je pri sedmi maši v františkanski cerkvi pridigoval neki pater, rekoč: „Ja, zjutraj se pridete k maši, popoldne pa greste na društveno veselico“. — Od maše idoč ljudje so se radovedno povpraševali, če ni bila tudi v Kamniku vršena še čukovska slavnost vese-lica, ker ste svirali tam kar dve godbi? Tem ra-dovednejšem povemo v njihovo zadovoljstvo, da se je bil to pot v Kamniku zopet pojavil „Cirkus Fumagalli“.

Kakor znano in zabeleženo tudi v Vašem cenjenem listu, so pravili „Čuki“ v Kamniku, da mora do konca leta 1914 izginiti zadnji „Sokol“. — No, če ne bo drugače, se pa zna ta poguba pripetiti „Čukom“, vsaj v Kamniku se kaže tako, ker tako ponosni „Čuki“, sestoječi iz „Palovčanov“ in „Podgorcev“, ne spravijo skupaj niti ene telo-vadne vrste in ne bo dolgo, ko bomo „Čukom“ zaklicali kljub vsem podporam Lavrenčičeve-Rajf-ajznovke — „Sivc, oha“!!! in ustavil bode po-veljajoči svojo ponižno čredo, ki bi sicer prav iz-borno konkurirala z ministranti.

Kmečka očet v Kranjski gori

pretečeno nedeljo je nad vse pričakovanje krasno uspela. Lahko se trdi, da je bila nekaj izven-rednega, kajti prireditve v tej obliki, v tej sliko-vitosti in tej preprosti znamenitosti, vsaj kolikor je nam znano, še ni bilo na Slovenskem, vsaj pa na Gorenjskem ne. Narodna gorenjska noša, stari svatovski in svatbeni običaji so se pokazali v vsem svojem sijaju in spominjali nas vse, ko-liko poezije in pristnega narodnega in ljudskega življenja smo pozabili, smo pustili plesniti in razpadati. In to ni prav, da se je stara noša ra-bila samo še na predpustnih maskaradah, ker se je nehote s tem pri ljudstvu izgubljala pijeteta, spoštovanje do narodne noše, do narodnih obi-čajev, in gotovo deloma tudi do lastne narod-nosti. Dobro bi bilo, da bi naši narodni psihologi posvetili tudi vzgoji naroda večjo pozornost! Vsekako pa mora biti narodna noša tudi pri resnih prireditvah na deželi, kjer naj sodelu-jeta kmet in gospod, večkrat kot dosedaj na dan iz zaprašenih skrinj in pajčevinastih pod-strešij. Mora v sobe, mora v omare, mora na dan! To velja posebno za Gorenjsko dolino, saj „spodaj“ je nemara res že nekaj boljše v tem oziru.

Pa k veselici sami! Dolga vrsta voz z bo-gato okinčanim vozom za balo na čelu je prišla iz Mojstrane in Dovjega in zadela v Goržu pri Kranjski gori na prvo zapreko. Med Blenkuševu in Omanovo gostilno je bila napravljena čez cesto z zelenjem ovita „šranga“, kjer so Goz-danje zahtevali odkupnino za nevesto. Tu smo si šele mogli ogledati balo s pestrobarno skrinjo, kolovratom, zibko in z ogromno pogačo, ki je bila vsa v zastavicah in v cvetju. Tudi voz v slovenskih zastavah ves v zelenju in raznobarnih trakovih. Na skrinji seveda godci. Zada nevesta, družica, starešina, teta, svatje, vsi v pečah, za-penjačah, širokokrajnih klobukih, kastorjih i. t. d. Za primerno odkupnino spuste konečno na po-sredovanje ženinovega starešine zapreko kvišku in po kranjskogorskih svatih pomnožen izprevod gre na vozech in na kolesljih med veselim vriskom in poskočno godbo v Kranjsko goro, kjer ne-

vesta in njeni svatje izstopijo pri Slavcu, kamor jo pride ženin s kranjskogorskimi in rateškimi svati iskat od hotela Razor. Pa vrata so zaprta in odpreti jih more le običajen dokaz, da so pošteni, krščanski ljudje, ki prihajajo v hišo. Neveste pa ne dobi ženin takoj pred oči, ampak najprej staro brezzobo babo, zatem družice in teto in konečno šele pride sama. Posebno ganljivo je bilo slovo od očeta. V dolgem izprevedu, kjer se je videla vsa raznoličnost, slikovitost, lepota narodnih gorenjskih noš, in kjer smo našli nad 60 najrazličnejše oblečenih parov, se je pomikala iz Mojstrancev in Dovžanov ter Raččanov in Kranjskogorcev obstoječa svatovska družba proti hotelu Razor, kjer je domača gospodinja v narodni noši sprejela po staroobičajnem načinu svate in jih pri dolgih pogrnjenih in cvetjem ozajšanih mizah pogostila. Velike dvorane pa so bile komaj za svate dovolj velike in mnogo zaplečnikov je moralo v stranske prostore. Zbava pa se je neprisiljeno vedno bolj razvijala med ubranim petjem kranjskogorskega moškega zbora in veselim sviranjem plesne godbe. Veselice se je udeležilo veliko občinstva, med temi člani radovljiške, kranjske, soške, tržaške in cerkljanske podružnice ter osrednjega odbora. Nekateri so bili tudi v narodnih nošah. Kranjskogorski podružnici pa gre vse priznanje in čestitke za to lepo prireditev, domačinom pa vsa hvala za vrlo in delavno pomoč.

Vprašanje o železnici Polzela—Motnik—Kamnik.

S Stajerskega se nam piše: Na Gomilskem so imeli interesentje nove železniške proge Polzela—Motnik—Kamnik veliko javno zborovanje, katero je sicer bilo na klerikalni podlagi sklicano. Zborovanja sta se udeležili obe stranki: narodna-napredna in klerikalna, se celo neki stari nemški vitez je prišel prodajati nemško progo čez Domžale. Reti se mora, da ga ni pod solncem bolj potprežljivega ljudstva, kakor je Slovenec, naj si že boče Kranjec ali Stajerc. Pustili so nemško govoriti dotičnemu vitez, kateri je priporočal, naj bi se železnica izognila Tuhinjske doline in mesta Kamnika ter naj bi se zvezal Motnik čez moravsko dolino z Domžalami. Govorilo se je, da bi bila na Domžale krajša pot za 18 km, potem se popustili že na 9 km, v resnici pa bi bilo difference komaj en kilometer. Za oni bori kilometer bi hoteli zavreči vso rodovitno in z gozdi zaraščeno Tuhinjsko dolino, katera šteje devet fara, ima različne rude in ogromnega premoga v sebi. Dalje bi naš ponosni in res krasni Kamnik zaostal kot neko zakotno mesto. Obsojati se mora Kamničane, da se za tako važno stvar prav nič ne brigajo. Prav lahko se jim posreči tako, kakor se je posrečilo Mengšanom, da imajo sedaj oddaljeno postajo. Stvar je resna, zato je silno potrebno, da se Kamničanje in Tuhinjeci temeljito poprimejo dela, skličejo shodo, zborovanja i. t. d. Poslanec veže sveta dolžnost, da brez političnih preprirov delajo za javne koristi.

iz Belokrajine. (Novi čudodelni «Lurd». Svetovnoslavni francoski Lurd, z bogom! Kakor naš kmetaki fant, če pusti punico, ali pa če se zgodi tudi narobe, zapoje sredi vasi: «Adijo, pa zdrava estani!» tako sedaj tudi vsi Slovenci lahko zapojemo daljnemu francoskemu Lurdu: Adijo, pa da boš lažje ozdravljaj druge, zdrav nam bodi ti sam! Zdaj imamo tudi mi svoj lastni «Lurd». Nam zapuščenim Belokranjcem se je že dolgo zdelo čudno, kako to, da Marija s takimi izrednimi milostmi obdaruje ravno Francoze, ki niso glede vere ravno na najboljšem glasu, mi pa, posebno Belokranjci, zdihujemo le kot «zapuščene reve v dolini solz». Kateri narod med narodi, katero ljudstvo med slovenskim ljudstvom je bolj verno, kakor mi Belokranjci? Imenujete nas sebičneže, ali karibodi, mi trdimo, da zunaj nas in naših sosedov Dolenjcev, ni nikjer tako vernega ljudstva. Vi Gorenjci imate sicer glasovito božjo pot na Brezjah, ampak čudodelnega «Lurda» pa le še nimate. Mi ga pa imamo! Ne le enega! Kajti če si hočemo privajati naše Gorjance popolnoma zase, imamo to in onestran Gorjancev po en čudodelni «Lurd». Pa mi kot verni kristjani radi prepuščamo čast in last, komur gre. Tako imajo sedaj naši sosedje Dolenjci pod Gorjanci pri Pletterjih svoj «Lurd» in mi Belokranjci tostran zopet svoj lastni čudodelni «Lurd». In, na kar smo se bolj ponosni, že danes lahko rečemo, da je naš novi «Lurd» res «čudodelen», dočim o onem naših sosedov ne vemo še ničesar «čudodelnega». Vsaj prihajajo in se zatekajo pobožni romarji celo iz dolenjske «metropole» k našemu «Lurdu», torej najboljši dokaz, da je naš «Lurd» z večjimi, močnejšimi čudeži obdarjen, kakor oni pri Pletterjih. — Gotovo se vprašujete, vraga, kako so prišli ti od sveta zapuščeni Belokranjci zdaj naenkrat do take slave, do novega čudodelnega «Lurda»? Težko nam je stvarno odgovoriti, pa moramo. Torej poslušajte:

V Dragomeli vasi blizu rojstnega kraja našega gospoda čudodelnega glavarja pl. Šukljeja, živi preprosta, 17 let stara, boleha deklica, ki je prav po vzorcu začetka francoskega Lurda, čudežnim potom postavila temeljni kamen novemu čudodelnemu «Lurdu» v Belokrajini.

O začetku tega čudeža se pripoveduje takole: Deklica je bila bolna na smrt. Pobožna, kakor je bila, je prosila sv. Marijo na pomoč. Nekeč, ko je bila bolnica sama doma, se v njeni sobi naenkrat pojavi čudovito lepa svetloba, a v sredi se prikaže sama Mati božja v prekrasni nebeski obleki. Svetloba je bila taka, da se je mali, kaka tri leta star otrok, ki je ležal poleg bolnice, tako prestrašil, da je bežal iz sobe venkaj v vas. Bolnica je bila tedaj nadalje sama priča ti nebeski prikazni. Marija se približa deklici, pa jo nagovori: Izvoli, kar hočeš rajše. Ali da se danes umrješ, pa te popeljem s seboj v nebesa, ali pa, da ozdraviš in boš z vodo, ki ti je preskrbim, zdravila ljudi in živino? Tako počaščena deklica si je zbrala drugo milost. Komaj je izpregovorila svojo željo, je ukazala Marija, naj za vsakega, ki se bo k nji (deklici) zapljuje zatekel ter jo v Marijinem imenu prosil zdravlja zase ali za svojo živino, položi steklenico v bližnji kapelici. Kadar bo devet steklenic postavljenih, tedaj bo ona (Marija) te steklenice napolnila s čudodelno vodo iz devetih studencev. Steklenice se morajo polagati na večer, jih pustiti čez noč v kapelici ter jih šele zjutraj napolniti odnesti. — Ko je vsa srečna deklica Mariji obljubila, da se bo po njenem božanskem ukazu vestno ravnala, je izginila nebeska prikazen in z njo tudi Marija. Deklica je takoj nato ozdravela in čez dva dni je bila tudi že tako zdrava in debela kakor pred boleznijo. Glas o tem čudežu je šel od ust do ust. Ko pa se je kmalu potem še izvedelo, da je «blažena» Pravzaprav blazna. Opomba pisca. Belokranjca po tem dogodku večkrat «zamaknjena» v nebesko prikazen, da se ji ob takem «zamaknjenju» iznova prikazuje sv. Marija sama, tedaj roma slava teh čudežev iz širne Belokrajine preko Kolpe in preko Gorjancev na vse strani. Brumne ženske Belokranjce, Hrvatice in Dolenjke romajo sedaj od prvega do drugega slovenskega «Lurda». Vsak teh «Lurdov» ima svoje posebnosti. Ob «Lurdu» pri Pletterjih se nahaja kar cel studenec s čudodelno vodo, vsak si jo lahko kar sam natoti. Pri nas pa, to se pravi v Dragomeli vasi blizu Šukljevega rojstnega kraja, pa oskrbi to vodo sv. Marija sama iz devetih studencev. (Škoda le, da ne vemo kje so, Belokranjci bi jih tako krvavo potrebovali.) Vozniki in krčmarji se obeh domačih «Lurdov» kar najbolj veselijo. Kakor čujemo, delajo posebno Dolenjci dobre kupčije s svojim «Lurdom» pri Pletterjih. Vsako nedeljo roma voz za vozom v šentjernejski «Lurd». 50 vinarjev stane vožnja semtertja. Ceno, kaj?

Škoda, da se pri nas kupčija in romanje še nista tako razvila. Prvič je iznajdba tega drugega «Lurda» še bolj nova, drugič pa se je zamaknjena Belokranjci zadnje prijetile mala neugoda, ki tako čudodelno učinkuje na naše ubogo zaslepljeno ljudstvo. To pa se je tako zgodilo. Tudi v Metliki so izvedeli, da se ob gotovih časih v Dragomeli vasi prikazuje sv. Marija. Z drugimi šla je tudi hčerka nekega gostilničarja gledat ta čudež. Ko je prišla v sobo bodoče svetnice, si je z robcem obrisala roke, na kateri je bil prstan. Prstan se pri tem izmuzne iz prsta pa pade neslišno na tla. Česar pa dotična ni opazila. Šele, ko je prišla domov — ali je videla prikazen, ali ne, o tem se zgodovina molči — je zapazila, da ji manjka prstan na roki. Spomnila se je dogodka v sobi bodoče svetnice, pa se takoj napolila nazaj po izgubljeni prstan. Le tega pa so domači že našli, ko so pometali smeti po hiši. Prilastila si ga je seveda bodoča svetnica. Ko je dotična gospodična zahtevala svoj prstan nazaj, je zamaknjena dejala: O, prstan mi je sama sv. Marija prinesla, ko sem bila zamaknjena vanjo! — Pravijo, da je dotična gospodična radi te izjave skrajno razjarjena v svoji sveti jezi rabila proti bodoči svetnici tako «debele» besede, da jih s suhimmi rokami ni lahko napisati. Ta dogodek pa novemu «Lurdu» v Belokrajini kaj močno škoduje — praznoverstvu namreč. Za danes sklenemo, pa prihodnjč morda se kaj.

„V duši nam odmeva „Fej“-klici... ki smo jih te dni toliko čuli“...

«Slovenec» 21. septembra 1908.

Se je bila ob skofovi palači prelita kri narodnih mučnikov gorka in še se niso iztekle krave noči, ko se je brezsrčni klerikalni žurnalst vesel k mizi ter z mirno roko in treznim premislekom napisal svojo z najpodlejšim sovraštvom otrovano obsodbo, ne nad krivci groze pretresujočih dogodkov, ampak napisal je sodbo nad lastnimi sobraty nasprotne stranke. In ta obsodba je šla že zgodaj zjutraj v tisk, kmalu nato pa je zagledala beli dan v obliki «posebne izdaje»: Se predno pa jo je ljudstvo čitalo, dovršil se je prvi čudež iz prelite mučeniške krvi. Med slovenskim ljudstvom so zginitli klerikalci in liberalci... od jutranjega solca poljubljona, v njegovih žarkih se kadeča kri narodnih žrtv je ljudske mase spojila v eno samo misel, je združila v en sam čut: Slovenci in nič drugega kakor krvni bratje Slovenci smo vsi! V tem velikem, zgodovinskem momentu dosedanjega križevnega pota slovenskega naroda je brezsrčni klerikalni žurnalst, ne zmenen se za svetost krvne pobratije pisal svoje obsodbo nad svojimi brati. Toda brezdomovinskemu, brezsrčnemu grešniku je sledilo maščevanje takoj za petami. Komaj namreč je izšla ona obsodba v po-

sebni izdaji, se je delgraval pred katoliško tiskarno in po celom mestu in kmalu nato po celi slovenski zemlji drugi čudež iz mučeniške krvi: množica, ki je bila še 12 ur poprej strastno klerikalna, kakor njeni zapeljivci, je glasno protestirala, je očitno se zgrazala proti taki sramotni pisavi ob uri in času, ko je cela Slovenija ves slovenski živelj v svojem srcu krvavel nad izgubo dvoje človeških življenj. Da, res, tudi mi danes lahko porečemo: «Se danes nam v duši odmeva »Fej“-klici, ki smo jih tisto dopoldne toliko čuli proti taki brezstidni pisavi. Da je prefriganec svojo obsodbo ob zaključku izkušal ublažiti z visoko donečimi frazami, to ni splošnega utisa in očitnega namena v splošni ljudski obsodbi prav nič premenilo. Značilno pa je za pisavo «Slovenca» od takrat in pa od danes, torej za nasprotja tekom enega leta, zato navajamo, kako je «Slovenec» takrat izkušal omarmiti javno mnenje.

«Ob črni zastavi stoje užalosteni vsi Slovenci»... Iz prelite slovenske krvi pa zraste slovenska neskaljena moč in kakor je bil slovenski grob ob turnarskih predrznostih na Jančem mejnik prepornitve Ljubljane v slovensko središče, tako budijo grobovi teh dni klic k združenju vseh mesebičnih Slovencev. Kri, ki se je prelila včeraj, naj požlahtni slovenstvo in njegovo odporno moč!...

Kdor se more v teh dneh premagovati, naj se enkrat bere, kaj isti «Slovenec» skoli ves ta teden piše o «črni zastavi», o združenju vseh «nesebičnih» Slovencev, in kako prelita kri «požlahtuje» «Slovenčev» slovenstvo in njegovo «odporno moč» proti lastnim bratom v prilog Nemcem in baronu Schwarzu. Predita naj, prosimo, vse njegove brezstidne napade in sramotenja iz za zadnjih dni, pa naj jih primerja s citati, ki jih je «Slovenec» zagrešil pred letom dni. Kakšna nasprotja, kakšno hinavstvo. Nam se to delo v teh rečnih dneh še preveč gajusi, odložimo ga za mirnejše čase.

Nekaj pa moramo že danes obračunati s temi farizeji. Kakor «Slovenec», napravimo tudi mi ta površni obračun kar po zaporednih številkah:

1.) Videli smo že zgoraj, da malo ur pozneje, ko so padle narodne žrtve, «padel» je tudi «Slovenec» po napredni stranki. Ko pa je izprevidel, da je s tako nesramno pisavo skopal sam sebi in celi stranki jama, ko je videl, da se spričo takega dejstva tudi najbolj zaslepljenim njegovim pristajam prične odpirati oči, se je kar naenkrat preoblekel v najradikalnejšega narodnjaka. Ves slovenski svet se je kar začudil ti velikanski izpremembi. On je bil med vsemi prvaki, ki je najhuje napadal vojaštvo in čemur se je tudi vsa nemška javnost začudila, pričel je neizprosno boj proti baronu Schwarzu, Kranjski hranilnici v Ljubljani in ljublj. kasinotom. Tisti, ki se zjutraj s posebno izdajo še obrekovali liberalce, so se že tisti večer bratili z njimi, pri polnih časih, «rujnoga» seveda.

2.) Pisali so proti vojaštvu, ga obsojali na vse pretege, a med seboj so ravno tisti odobraval postopanje poročnika Mayerja ter metali vso krivdo na voditelje narodno-napredne stranke.

3.) V «Slovencu» so napadali ljubljanske Nemce, a slovenski škof, takorekoč škof-žurnalst «Slovenca», je v svojem sloslovedem pismu na nemškega grofa Barbota zagovarjal Nemce, javno osramotil pa Slovence. Ljudje so po ulicah in gostilnah ugibali, ali je tisto pismo škofu tudi kaj meslo, ali so se Nemci iz njega delali same norca.

4.) Priporočali so, četudi le previdno, splošni bojkot proti kranjski hranilnici, škof pa je oficijelno in neoficijelno prosil in rotal svoje duhovnike, naj podpirajo še nadalje ravno tisto kranjsko hranilnico. Po nekaterih farah so župniki to reklamo kar vprižarjali iz prižnic. In nato je «Slovenec» naenkrat utihnil o kranjski hranilnici. In zopet so radovedneži ugibali, če je bilo res treba kaj steti za prijaznost, da so se «Slovencu» zamašila usta, ali je «Slovenec» res le iz zgolj «narodnosti» stisnil rep, pa — molčal.

5.) Ko so uvideli, da se jim je vsa ta kupčija dobro obnesla, — kupčija mislimo s alopim zupanjem javnosti — so pa naenkrat izdali povelje: dovolj časa smo javnost farbali z narodnjaštvom, kdor se na take limanice še doslej ni vjel, za tega ni škoda. In «Slovenec» je začel zopet izhajati po svoji stari navadi. Pozabil je na vse, kar je dan za dnem strupeno pobjljal, in če je bil tupatam primoran zopet koga zgrabiti, se je spretno zvijal, kakor kača, ni mu bilo priti do živega.

6.) Navsezadnje mu je obležal le še baron Schwarz v železcu. Tega, da je sprva oblastno zagotavljal, da pošlje Schwarz na večni dopust, nikakor ni mogel pred javnostjo prebaviti. Prišel je deželni zbor. In tedaj se je dr. Šusteršič lotil težke operacije. Pa na kako spreten način! Najprej je Schwarz gledel septembrskih dogodkov ozmerjal na vse pretege in ko je končal, je bil dr. Šusteršič prvi, ki je Schwarzu — podal roko in ga roke ob roki spremil iz dvorane. Pozneje pa je ravno tistega Schwarz koval s slavospevi v deveta nebesa. In baron Schwarz mu je bil hvaležen za to in iz same hvaležnosti do tistih klerikalcev, ki so mu prisegli, da ga pošljejo v pekoj, je Schwarz še dalje in do danes ostal predsednik kranjske dežele. S tem pa se mislo pri kraju!

Ne zabite Ciril-Metodove družbe!

Ogromne žrtve za militarizem. Z Dunaja se poroča, da namerava skupna vlada od delegacij zahtevati 500 milijonov več kot lani. Od teh jih bodo nove vojne ladje požrle 200 milijonov.

Skupen ministrski svet. Dunaj, 17. septembra. Jutri se sestane ministrski svet, da nadaljuje svoja posvetovanja o skupnem proračunu za l. 1910. «Zeit» poroča, da so se vojna uprava in obe vladi močno zblžali in da se bržkone zedinijo.

Štajerski deželni zbor. Gradec, 17. septembra. Poslanec Kukovec je interpeliral glede razširjenja celjske okoliške šole, ki so jo podpirali tudi socialno-demokratski poslanci. Ko se je interpelacija prečitala, so slovenski klerikalni poslanci klicali Kukovcu: mednarodni, na kar jih je poslanec Resel s fino ironijo zavrnil. Deželni zbor je izvolil svoje odseke in odkazal poročilo dež. odbora z računskim zaključkom finančnemu odseku.

Istrski deželni zbor. Koper, 17. septembra. Pod vodstvom deželnega glavarja se je vršila četrta seja deželnega zbora. Na dnevnem redu je bila volitev odseka, med njimi spravnega odseka, sestojčega iz 5 Slovencev in 5 Italijanov. Prihodnja seja se vrši v sredo.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prih. teden:

19. septembra. — 480. pred Kristom. Pomorska bitka pri Salaminu. — 1698. * Zgodovinar Janez Vajkhar Valvazor v Krškem. — 1782. Schiller pobegne iz Karlove šole. — 1796. Nadvojvoda Karl zmaga pri Altenkirchenu. — 1808. * Dr. Janez Bleiweis-Trsteniški v Kranju. — 1827. † Pisatelj Janez Pavel Ješenak v St. Andražu. — 1847. † Pisatelj Janez Traven v Ribnici. — 1856. * Pisatelj Matej Brence v Hrašah pri Lescah. — 1870. Pariz obkoljen. — 1881. † Geifeld, predsednik Združenih držav. — 1902. † Zgodovinar Janez Vrhovec v Ljubljani.

20. septembra. — 1773. * Pisatelj Matej Ravnar na Vačah. — 1794. Bitka pri Kaiserslauternu. — 1796. Napoleon ustanovi cispadansko republiko. — 1850. * Škof dr. Mihael Napotnik na Tepanjskem vrhu. — 1859. † Nemški pisatelj Bäuerle. — 1863. † Jakob Ludovik Grimm. — 1870. Vhod Italijanov v Rim skozi Porta Pia. — 1908. V Ljubljani ustrel soldateska štajerskega pešpolka št. 27 po nedolžnem 14letnega dijaka Ivana Adamiča in tiskarskega strojnika Rudolfa Lundra ob priliki demonstracij proti počenjanju nemške druhali v Ptuj ob priliki skupščine družbe sv. Cirila in Metoda.

21. septembra. — 1452. Italijanski reformator Girolano Savonarola. — 1558. † Cesar Karel V. — 1792. Otvoritev narodnega konventa; kraljestvo na Francoskem odpravljeno. — 1832. † Pisatelj Sir Walter Scott. — 1860. † Modroslovec Artur Schopenhauer. — 1878. * Skladatelj Franc Kimovec v Cerkljah pri Kranju. — 1879. Zveza med Avstrijo in Nemčijo.

22. septembra. — 19. pred Kristom. † Pesnik Publij Vergilij Naso. — 1792. Na Francoskem uvedejo novo časovno štetje, metrično mero in metrične uteži. — 1808. * Naravoslovec Mihael Peternel v Novi Oslici. — 1826. † Ljudski pisatelj I. P. Hebel.

23. septembra. — 63. pred Kristom. Gaj Oktavian Avgust. — 1765. Jožef II. proglašen kot sovladar. — 1787. * Pisatelj Peter Danjko v St. Petru pri Radgoni. — 1790. * Pesnik Janez Strel v Mokronogu. (Zložil «Popotnik»). — 1791. * Pesnik Teodor Körner. — 1888. † Maršal Bazaine.

24. septembra. — 1589. Avstriji premagajo pri Nisu Turke pod mejnim grofom Ludovikom Badenskim, ki so ga imenovali «Turški Louis». — 1706. Mir v Altranštadu. — 1835. * Skladatelj Bellini. — 1862. † Anton Martin Slomšek v Mariboru. — 1900. † Pisatelj in urednik dr. Franc Lampe v Ljubljani.

25. septembra. — 1529. Turki pod Solimanom pred Dunajem. — 1705. * Leopold Jožef grof Daun, avstrijski poveljnik, zmagalet pri Kolínu (dne 18. junija 1757). — 1793. Druga delitev Poljske. — 1849. † Skladatelj Janez Straus. — 1878. † Geograf Avgust Petermann.

Godovi prihodnjega tedna:

19. Smiljka, Vitodrag; 20. Evstahij, Radobulj, Prija; 21. Blagoslav, Matej; 22. Mavricij, Cilimir, Miloslav; 23. Tekla, Slavna, Jelašin, Vladimira; 24. Marija, Sadijav, Struj; 25. Kleofa, Taša, Uroš.

Novičar.

Stara ljubzen ču ne gori, pa tli. Kolikokrat že se je sicer pobožni «Slovenec» pridušal, da se niti ne ozre več na pritlikavca «Gorenjca». Komaj je dober mesec tega, ko je «Slovenec» slovesno izjavil, da nas niti ne pogleda, češ, «odsihdob se naj «Gorenjec» le še sam seboj krega». Toda, «Slovenec» je bil v «Gorenjca» že od nekdaj zateleban zaljubljen, in stara ljubzen, pravijo, če ne gori, pa tli. Tako je! In le tako si tudi razlagamo, da «Slovenec» kljub svoji obljubi semtertja kaj rada katera uide in poleg tega naredi še velikansko reklamo za — «Gorenjca». Tako n. pr. je bilo ta teden. Dan za dnevom nam je posvetil kako «zaljubljeno» pismo. In vse to le radi miroljubnega poziva, naj se Gorenjci izogibajo morebitnim izgredom povodom obletnice septembrskih dogodkov in pa ker smo javnost malo poprej opozorili na nove spletke teroristov klerikalcev ob priliki se bližajočega zasedanja deželnega zbora. Iz «Slovenca» so potem posneli nemški, celo dunajski listi, da «Gorenjec» napoveduje demonstracije povodom otvoritve deželnega zbora. Resnica, ta hčerka božja, ni bila spočeta, ne rojena, še manj pa se jo goji v uredništvu krščanskega «Slovenca». Če bi gospodje okrog «Slovenca» morali plačati davek za vse laži in obrekovanja, ki prihajajo iz s škofovom blagoslovom posvečene Katoliške tiskarne, bi se temu katoliškemu podjetju že zdavno tako godilo, kakor se je s klerikalnimi konsumnimi društvi. Sli bi rakom žvižgat. Sreča njihova je, da jim država s takim davkom še prizanaša. Sicer pa radi verjamemo, da smo to pot «Slovenca» hudo zadeli. Vsaj smo bili med slovenskimi listi prvi, ki smo razkrinkali tajne klerikalne spletke. Zabeležili smo

javno tajnost, da klerikalci nameravajo nalašč izlorabiti 20. september za otvoritev deželnega zbora. Četudi hvalabogu še ne sklicujejo klerikalci deželnih zborov, vendar brez vpliva tudi niso pri odločitvi otvoritvenega dne. In to pot so hoteli imeti 20. september! «Slovenec» nas dolži, da smo to vest posneli iz «Naroda». Ne boš, Ivan, pihal kaš! Če bi jo že od kod posneli, lahko bi bili to storili iz najboljšega vira in to je glede klerikalcev v zadnjem času zagrebški «Agramer Tagblatt», ki je direktno iz klerikalnega tabora, da, boja direktno iz glavnega uredništva «Slovenca» samega, priobčil podoben spored o zborovanju in usodi deželnega zbora. Toda še predno je to poročilo romalo iz Ljubljane v Zagreb, je bil tudi že «Gorenjec» o njem poučen. Kako in odkod, to je pač njegova stvar. Ne vemo sicer, če in koliko plačajo kranjski klerikalci za svojo reklamo v hrvaški list. Vemo pa, da bi se pokojni lastnik in glavni urednik «Agramer Tagblatt» od jeze obrnil v svojem grobu, če bi vedel, da je kurs njegovega, doslej od vseh Slovanov čislane lista sedaj zabrodil v blatno morje — ne rečemo katoliških lopovov, ampak le kranjskih klerikalcev. Kakor že rečeno, je «Slovenec» to pot povzročil velikansko reklamo za «Gorenjca». V Ljubljani so se kar trgali za naš list. In tako je prav! Vendar pa nas zelo skrbi, kaj bo škof porekel k taki reklami. On in njegovi pastirj-bratje so «Gorenjca» že tolikokrat prekleli in izrekli nad vsakomur, kdor ga čita, smrtno obsojbo. Zato že iz usmiljenja do «Slovenca», da navsezadnje škof tudi njega ne bo preklel in izobčil, ker dela tako reklamo za «Gorenjca», kar najresneje svetujemo: «Slovenec», bodi dosleden! Drži, kar si obljubil! Pusti «Gorenjca», naj se krega sam s seboj, a če ti zaslužiš, «Slovenec», pa tudi nad — Teboj!

Kako se deluje v Školji Loki za občinske volitve? Neodvisni kandidat Pepe Hafner hodi od gostilne do gostilne in kriči, da volilec Gaber ne dabi službe, ako ne voli v Sinkovcem, «da on dober stoji za to, da ne dabi službe». To pa tako glasno kriči, da mora priti g. Gabru do ušes. Ali ni nobenega paragrafa zoper tako strahovanje? Mi zahtevamo od gosposke, županstva, sodnije, državnega pravdnštva, da preišče to stvar. Priče in gostilne so tukaj na razpolago.

O ne! To ni klerikalna korupcija! Izjavljamo že naprej, da je izključena vsaka osebnost proti v nastopni zadevi prizadetim gospodom. Naš boj velja le klerikalni stranki, ki je sličen boj sama izvala pri drugih prilikah. Prizadeti g. dr. D. in dr. R. le častitamo, če je res, da razumejo klerikalci boljše skrbeti za svoje pristase, kakor — žal nam je — svoj čas liberalci niso razumeli, ali pa niso — hoteli. V ostalem pa, dokler se zadeva ne pojasni od merodajne strani, bi le želeli vedeti, ali smo prav informirani ali ne. Poroča se nam, da bi moral dr. D. v deželni bolnišnici opravljati službo primarija ali kaj takega, da pa te službe že skoraj eno leto ne opravlja, čeravno je plačan in a dekretom nastavljen zato. Dr. D. bi bil sicer rad opravljal službo primarija, pa so se mu od neke višje strani stavile zapreke tako, da bi se bil moral zadovoljiti tudi s podrejenim mestom. Tega pa da dr. D. ni hotel sprejeti. Stvar se je potem rešila na ta način, da je dobil dr. D. za pol leta dopust v študijske potovalne namene, za kar je poleg redne plače prejel še 3000 K posebne nagrade. Medtem se je posrečilo ustanoviti zanj drug primarijat, ki bi ga imol prevzeti po vrnitvi z dopusta. Dr. D. se je pač vrnil, dobil tudi drugi dekret za novoustanovljeni primarijat, službe pa dejansko ni dobil iz ravno tistega vzroka kakor prvič. Naposled pa se je zdela cela ta komedija s primarijati dr. D. nevzdržljiva. Kakor pravijo, je vrnil tudi drugi novi dekret nazaj na deželni odbor. Ta pa ni reagiral na to vrnitev, ampak še vedno izplačuje dr. D. po zmislju dekreta redno plačo, čeprav tako plačani zdravnik službe sploh ne opravlja. Potemtakem plačuje deželni odbor delo, ki ni storjeno, in je vrhutega še plačal 3000 K za potovanje stud. dopusta, glede katerega je še nejasno, kdo bo imel dobiček od vspehov tega potovanja. Pravijo, če bi kak liberalni uradnik vrnil deželnemu odboru dvakrat dekret nazaj, bi ga bil Lampe že trikrat pogljal iz službe. Kakor rečeno, nam je cela ta zadeva nejasna, neverjetna, zato pa, še predno preidemo k drugemu slučaju, dr. R. prosimo pojasnila.

«Tourist Office» ali kaj pa tebe treba bilo! Gorenjski turist nam piše: Vse, kar je prav! Da se mora deželna zveza za tujaki promet pri svojem poslovanju ozirati tudi na druge narednosti, to je pravica in dolžnost tega — mislimo vsaj, slovenskega društva. Ali da se Slovenci na čelu tega društva ravno v teh časih tako daleč spozabijo, to je — žalostno za Slovence v slovenski Ljubljani. «Tourist Office!» Ta naslov se blesti na prvem mestu nad pisarno slovenske deželne zveze za tujski promet. Sele spodaj vrh okenj mu slede naslovi, na eni strani: slovenski, laški, na drugi strani nemški in sele zadnji naslov je češki; to pa menda zato, ker se ima Gorenjska in letos zlasti še Bled v prvi vrsti zahvaliti Čehom za izvenredni obisk letoviščarjev. Ti naslovi pa se vidoje samo po dnevu. Ponoči pa, ko so zaprta okna, naznanja edino vrhovni nadpis: «Tourist Office», da je v slovenski Ljubljani ne slovenska, ampak angleška «poizve-

dovalnica za turiste». «Tourist Office!» ali te je treba bilo ali ne, vendar naj kmalu več ne vidim te!

Narodna čitalnica v Kranju razobesi v nedeljo in ponedeljek (19. in 20. t. m.) črno zastavo v znak žalosti nad smrtjo mučnikov lanskih septembrskih dni Lundra in Adamiča. Meščanje, posnemajto Čitalnico!

Narodna čitalnica v Franju je v svoji zadnji seji sklenila, da pristopi z zneskom 200 K Ciril-Metodovem obrambnem skladu 1000×200 ter je ves znesek že tudi odposlala.

Novi čudodelni Lurd v Belokrajinu. Pod tem naslovom priobčimo na drugem mestu po skoro neverjetni vsebini zanimiv dogodek o iznajdbi novega čudodelnega «Lurda» v Belokrajinu. Priobčujemo ga sicer, vendar kar skoro ne moremo verjeti, da bi bilo praznoverje v sedanjem prosvitljajem času še vedno v tako bujnim klasju, zato odklanjamo za danes še in dokler se o stvari, sami še bolje ne poučimo, seveda moralno odgovornost. Ker pa je na drugi strani zopet gotovo, da se govorice o tem dogodku širijo med lahkovernim slovenskim ljudstvom, priporočamo te stvar pristojni oblasti v primerno preiskavo. In končno: Ker se je na sličen način povzročeno romanje k čudodelnemu studencu na Gorjancih pri Pletterjih med ljudstvom dejansko že vkorenilo, apeliramo na svetno in cerkveno oblast, da tudi ta slučaj v Pletterjih natanko preišče. To je dolžnost cerkvene in posvetne oblasti, da se taki dogodki vestno preiščejo, in se javno konstatira, ali so resnični, ali le sleparsko babje in praznoverje.

Umrli je po daljšem bolehanju dne 15. t. m. v Kamni gorici v 26. letu svoje dobe gospa Milica Pleničar, rojena Kappus pl. Pihlstein, učiteljica v Kropi in soproga g. Jožefa Pleničarja, nadučitelja v Kropi. Dae 17 t. m. ob 1/11. uri dopoldne se je vršil v Kamni gorici pogreb prerano umrle pokojnice, ki je bila obče priljubljena zaradi svojega ljubeznivega značaja. Počivaj v miru blaga gospa, obiteljima Kappus pl. Pihlstein in Pleničar pa naše iskreno sožalje!

Prešernova koča na Stolu je dograjena in se je dne 8. t. m. začelo otvorila. Ob tej priliki je pohitelo na Stol lepo število planincev iz Kranja, Breznice in Sela, navzoči so bili tudi gostje iz Trzica. Koča je jako solidna stavba in dela vso čast zgraditeljem. Sedaj se koplje ob koči vodnjak, ki bo v kratkem dovršen. Slavnostna otvoritev koče bo prihodnje leto.

Ljubljanske demonstracije pred sodiščem. V ponedeljek se je vršila pred deželnim sodiščem predzadnja obravnava glede odstranjenja nemških napisov še iz lanskih septembrskih dogodkov. Obtoženi 19letni učiteljski Franc Kozinc je bil obsojen na šest tednov težke ječe. — Vled pomankljajev prstora sledi podrobnejše poročilo prihodnje.

Polom v Trzinu. Narodna stvar v Trzinu se je v zadnjem času prav lepo razvijala in nadejati se je bilo, da pride ta nemčurska trdnjava že v najkrajšem času v slovenske roke. Toda po klerikalni krivdi smo v Trzinu zopet potisnjeni za desetletja nazaj. Klerikalci so osnovali med tržičnimi obrtniki in delavci celo vrsto zadrug: konsumno društvo, čevljarsko zadrugo in posojilnico. Te zadruge bi bile lahko, ako bi bile osnovane na zdravi in solidni podlagi in ako bi bile pod strogim nadzorstvom, pravi blagoslov za vse tržičske prebivalstvo. Žalibog, da temu ni tako. Klerikalci so osnovali vse te zadruge na strankarski podlagi in, kar je bil največji greh, prepustili so jih samim sebi, ne da bi jih nadzorovali, kakor je bilo potreba. V vseh teh zadrugah so pustili svobodno gospodariti eni sami osebi — nekemu Papovu, ki je bil načelnik tako konsumnega društva, kakor čevljarske zadruge in posojilnice. In vendar ta človek ni imel nobene sposobnosti za vodstvo teh zadrug — razen ako se ga smatra za ta posel usposobljenega že zato, ker je pristal klerikalne stranke in načelnik «Čukov». Pod takimi pogoji se ni čuditi, ako je v imenovanih zadrugah nastopil polom, saj je jasno, da mora vsaka organizacija propasti, kjer ni pravega vodstva in ne pravega nadzorstva. Vse klerikalne zadruge v Trzinu: konsumno društvo, čevljarska zadruga in posojilnica so prišle v konkurz. Pasiv je več kakor 100.000 K, saj je samo konsumno društvo pasivno za več nego 30.000 K. Do zadnjega časa ni nihče vedel, da je vsa gospodarska organizacija v Trzinu na robu gmočnega propada. Kako tudi, ko je načelnik Papov, seveda v sporazumu z «Zadružno zvezo» znal tako imenitno prikrivati položaj v zadrugah! Saj je čevljarska zadruga še ob novem letu, davi je bila že takrat popolnoma nesolventna, izplačevala 9 do 10% dividende. Seveda je bilo to samo pesek v oči. Ako bi bili člani zadrug količkaj previdni, bi se o pravem stanju zadrug kajpak lahko poučili že na zadnjih občnih zborih. Takrat so zahtevali, naj se jim predlože računi. Načelnik Popov jim je odgovoril, da so vsi računi v redu in člani so se zadovoljili s tem odgovorom, sicer bi se že takrat bili pripricali, da visi nad zadrugami Damoklejev meč — konkurza. Da zadrugniki niso vztrajali pri svoji zahtevi, da jim načelnik predloži točne račune, končno ni zameriti preprostim neukim ljudem, zameriti pa je «Zadružni zvezi», ki ni storila svoje dolžnosti, da bi takoj izvršila v vseh zadrugah, čim je postal položaj sumljiv, najstrožjo revizijo ter o vspehu te revizije takoj obvestila zadrugnike. Tako bi se morda dale zadruge na kak način rešiti propada. Toda

«Zadružna zveza» ni niti izvršila revizije, kamoli, da bi kaj storila za rešitev teh zadrug pred grozečim propadom. Nasprotno, mirne duše jih je tirala v konkurz, dasi je vedela, da s tem uniči na stotine slovenskih eksistenc v Trzinu. Taki so klerikalci! Prej zapeljejo ljudi, jim obljubljajo zlate gradove, ako so jih spravili v pogubo, jim sami zadajo zadnji smrti udarec! Kakor so delali povsod drugod, tako so storili tudi v Trzinu. Tu je bila eminentno prizadeta slovenska narodna stvar, a kaj je klerikalcem mar narodnost in ugrožena narodna stvar? Slovenci v Trzinu naj gredo k vragu, so si mislili, kaj nam to mar, samo da mi rešimo za svoje žepce se to, kar se da rešiti. Takšni so klerikalni ljudski osrečevalci, katerim pa ljudstvo, žal, še vedno slepo zaupa! — Pri trziškem polomu je največ prizadeta klerikalna «Zadružna zveza» in trziški nemškutarski župan Mally. Razprodaja v konsumnem društvu se je pričela minoli teden.

Iz Poljan pri Škofji Loki nam pišejo: C. kr. deželna vlada v Ljubljani je dovolila z odlokom z dne 31. avgusta t. l. št. 18.998 občini Poljane nad Škofjo Loko, da se bodeta vršila tam vsako leto dne 4. maja in 28. oktobra, poleg še običajnih letnih, tudi živinska semenja. Prvi letni in živinski semenj se bode toraj vršil dne 28. oktobra t. l. t. j. na sv. Simona in Juda dan.

Gad je plčil v petek popoldne v zelniku enajstletnega dečka Antona Kozjeka iz Most na deano roko. Poklicali so takoj zdravnika. Upanje je, da okreva.

V Tenetišah in v Tratoniku je še nekaj bolnikov bolnih za legarjem. Večinoma so to otroci in ženske — sedaj jih je le še devet. Zanimivo je pa videti, kako ti rekonvalescentje režejo gobe in jih pokladajo na deske z umazanimi rokami, katere gotovo noben ni umil že več dni.

Slavnost desetletnice in blagosloavljenje družbene zastave privedi dne 26. t. m. gasilno društvo v Mošnjah.

Ljubljanski škof pod sekvestrom? Po Ljubljani je razširjena vest, da je vlada sekvestrirala škofjako posestvo v Gornjem gradu na Štajerskem. Leta in leta je vlada mirno gledala zapravljivo gospodarstvo ljubljanskega škofa, ne da bi bila ganila z mazincem. Mirno je gledala, kako roparsko je škof «gospodaril» in uničeval posestvo, ki mu je od njega izročen edinole vžitek. Kasno, prekasno se je spomnil ljubljanski kapitelj svoje dolžnosti in odzval Jegliču upravo, varujoč interese Jegličevih naslednikov. Vlada pa je škofa v njegovem blaznem gospodarstvu celo podpirala in mu posodila državni denar v znesku 1.200.000 kron za njegove klerikalne ustanove. — Dolžnost škofovega lista je, da razločno pojasni vso zadevo; za škofovo gospodarstvo bi se menili sicer prav toliko kot za laški sneg na kamniških planinah, ampak protestirati moramo, da vlada vzdržuje z državnim delavskim denarjem klerikalne institucije. Protestirati proti malomarnemu nadzorstvu vlade, ker dobro vemo, da bo bodoči škof to, kar mu je Jeglič snedel, izkušal dobiti iz ljudskih žepov. Jegličeve gospodarske talente bo kranjsko ljudstvo še drago plačevalo.

Radi slovenskega poveljevanja pri veteranskem društvu v Domžalah se piše: V našem veteranskem društvu se je nekako pred pol letom vpeljala slovensko poveljevanje. To pa nekaterim društvenikom, oziroma tirolskim podrepnikom ter nekemu, pred leti imovitemu, danes pa Slovence s svojo lajno nadlegujočemu „Deutschböhmu“, ni bilo po volji, in pritožili so se pri načelniku, češ, da mora biti nemška „komanda“. Načelnik g. M. Janežič je naznanil vso stvar okrajnemu glavarstvu v Kamniku, ki je zaukazalo, da se skliče občni zbor. Ta občni zbor se je vršil dne 7. februarja in oddana je bila velika večina glasov za slovensko poveljevanje. Preteklo je že šest mesecev in stvar še ni rešena — seveda, ko se gre za slovensko poveljevanje, gospodje v Kamniku lahko malo zavlečejo. Veteransko društvo bi moralo imeti prvo nedeljo v majniku svoj letni občni zbor, tega pa še do danes ni bilo; čudno, da slavnica c. kr. oblast to dopušča. Da načelnik noče sklicati občnega zbora, se nihče ne čudi, kajti on dobro ve, da se bo preuredilo pri društvu marsikaj, kar mu ne bo po volji. Pri pomniti mi je, da načelnik opravlja obenem kar tudi posle blagajnika in podnačelnik posle tajnika, dalje manjka enega prapornega častnika in enega vodje; krivo je temu to, da se ne skliče občni zbor. Na dan sv. Florjana se je društvo udeležilo maše in glavarstvo je poslalo orožnike poslušat, kako se poveljuje. Orožniki tudi poizvedujejo, koliko veterancev je v „Sokolu“. Škoda dela, povemo jim sami, da 11.

Oklico. Mestno županstvo daje na znanje, da je občinski odbor v seji dne 3. septembra t. l. doletel, da mora vsak hišni posestnik upeljavo vode iz novega vodovoda za mesto Kranj, predno prične upeljavati, potom priznati županstvu naznaniti. Tozadavna priznanila se dobijo v občinski pisarni.

Novo šolsko poslopje v Naklem je skoro popolnoma dograjeno. Pleskarji slikajo sobe in postavljajo po pohištvo. Poslopje je jako lična stavba. Slavnostna otvoritev se vsi začetakom decembra.

Na cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se je danes pričelo šolsko leto 1909/10. Vpisalo se je skupno 312 gojencev, med temi 11 privatistinj v prvi razred. Posamezni razredi stejejo učencev:

I. a in b 65 rednih učencev in 11 privatistinj; II. a 29; II. b 24; III. 50; IV. 35; V. 32; VI. 17; VII. 32 in VIII. 17 učencev. — V učiteljskem zboru so se vsrle tele izpovedi: prof. France Komatar ima celoleten dopust v svrhu spisovanja zgodovinskih učnih knjig za višje gimnazijske razrede; prof. dr. Jože Debevec ima polleten dopust, da napiše izpit iz laštine; na novo sta vstopila v učiteljski zbor Robert Kenda, izprašen učiteljski kandidat in mestni kapelan Ignacij Zaplotnik kot namestni katehet. Redni pouk ho s prihodnjim ponedeljkom začeti.

Tujiški promet in državni zbor. Pri proračunski razpravi v državnem zboru se je vnela jako živahna debata glede podpiranja tujskega prometa. Omeniti moramo namreč, da se je za letos postavilo v proračun 650.000 K za pospeševanje tujskega prometa in da se je razpravljalo deloma tudi o uporabi pretečeno leto dovoljene podpore po 600.000 K. Konstatirati moramo, da se je od tega zneska največ porabilo za Tirolsko in Nižjeavstrijsko, ki je sama dobila 120.000 K in sploh skoraj vsa svota za nemške avstrijske alpske kronovine, da so pa vkljub temu napadli nemški poslanci ministrstvo, ker je dalo kranjski deželni zvezi za tujski promet 2000 K podpore za napravo sankališča v Bohinju in obljubilo „Slovenskemu planinskemu društvu“ za kočjo vrh Črne prsti znesek 5000 K. Na drugi strani so zopet češki poslanci grajali, ker se je češke dežele pri tem popolnoma prezrlo. Iz vseh izvajanj pa je sledilo, da v poslanskih krogih velika večina ne umeva tujskega prometa in da si tudi ministrstvo še ni popolnoma na jasnem glede podpiranja. Zanimiv je bil kolikor toliko govor dr. Sylvestra, ki je zastopal stališče, da se s sedanjo državno podporo sploh ne da mnogo doseči, ker je veliko premajhna in se sedanja na videz precej visoka svota, kar porazdobi med posamezne korporacije. Minister javnih del dr. Ritt je sicer v odgovoru na interpelacije izjavil, da je v proračun vzeta svota namenjena v prvi vrsti za podporo hotelskih naprav, prometnih zvez in za razvoj športa, vendar pa je obenem tudi izjavil, da se mora ministrstvo še obširno baviti s proučevanjem organizacije tujskega prometa. Kako se je delila letos ta podpora, o tem hočemo pozneje govoriti.

Novi goldinarji. V seji generalnega sveta avstro-ogrske banke je naznanil glavni tajnik Pranger, da bo treba nakovati novih goldinarjev, dasi je bilo določeno, da te vrste denarja ne bo več v prometu. Vzrok, da vendarle dobimo nove goldinarje, je ta, da državni zbor še ni rešil predloge o kovanju novega kronskega in dvakronskega denarja.

Strasna nesreča z avtomobilom. V mestu Indianapolis v Ameriki so se izkušala dva avtomobili, kateri bi mogli hitreje voziti. Neki mož, po imenu Bourge, se je peljal kot bi ga vrag nesel: Pa nesreča! Zavozil je v neko drevo in nesreča je bila grozna. Avtomobil se je razletel na drobne konce. Bourge in pa mož, ki je bil tudi v avtomobilu, bila sta pri tej priči mrtva.

Ogenj v gozdu. V deželi Kolumbija (v Ameriki) gorijo veliki gozdovi že dlje časa. Tudi velika vas se je od tega ognja vnela in je popolnoma pogorela.

Navdušen davkoplačevalec. V bližini Altone se je nedavno tega vršila patriotična slavnost; enega izmed udeležencev je tako navdušila, da piše dobesedno: „Ko sem gledal cesarju v resno dostojanstveno oko in videl prijazno obličje naše pobožne matere-cesarice, sem kar pozabil, da so razpisani novi davki... Ne tožimo več o davkih! Če so močnejša pleča, kot so naša, odvalila nove davke, tedaj pokažimo mi, da nove davke zmremo!“ — Ali ni to imeniten recept za našega finančnega ministra Bilinskega, ki bi ga prav gladko rešil iz davčne zadrege?

Izpred porotnega sodišča.

— «Obsodite ga, ampak po Vaši vesti!» (Dr. Švigelj.) 43letni delavec France Debeljak iz Dvorske vasi je bil v svojem kraju znan kot človek, ki je vedno iskal prepira in pretepa. Zato je bil sicer že večkrat kaznovan, toda vse to ga ni izpametovalo. Tako je tudi v nedeljo, 27. junija v Strojavi gostilni v Zapužah zasnil med fanti prepir. V družbi je bil tudi 19letni Anton Apih iz Zapuž, znan kot pošten fant. Med preprirom se je Apih odstranil ter čakal zunaj na Debeljaka. To potrjuje priča Resman, ki pravi, da je dobil Apiha stati pri zidu gostilne, ki je na njegovo vprašanje, koga tam čaka, dejal: «Soka čakam.» (Debeljaka so kliceli tudi s priimkom «Dimežev Sok.») Apih in Resman sta si bila dobra prijatelja. Slučaj z ubitim Debeljakom pa je njuno prijateljstvo temeljito razdrla in opozarjamo že danes, da bomo imeli z njima gotovo še kaj opraviti kdaj pozneje. Resman, pozvan kot priča, če je Apih res izrekel: «Soka čakam», je to odločno potrdil; naka je Apih takisto izrecno zanikal, da tega ni izustil. Na to se obrne Resman proti Apihu ter mu z vso odločnostjo v obraz zabrusi: «da, ti si rekel!» Apih in Debeljak sta res trčila kmalu skupaj. Debeljak je Apihu grozil z nožem, vzel klobuk ter ga draždel, korakal čez polje proti Dvorski vasi. Apih, oborožen z lato za njim. Zahteval je svoj klobuk nazaj, a Debeljak se mu je le rogat. To je

Apiha končno tako raztogotilo, da je sklenil dobiti svoj klobuk na vsak način nazaj. Bila je že tema, ko sta se bližala Dvorski vasi. Apih pravi, da je hotel rešiti svoj klobuk s tem, da ga Debeljaku z udarcem izbiije, nikakor pa ni imel namena, Debeljaka poškodovati, najmanj pa ga ubiti. Res zamahne z lato, toda ker je bila tema, je udarec priletel po desni strani lobanje (ob sencu, blizu pod očesom), in prebil lobanjske kosti. Debeljak se je takoj zgrudil na tla, kjer je še nekaj časa obsedel, potem pa je šel počasi proti Debeljakovemu domu. Ta pod ponavadi zapirajo. Tudi tisto noč je bil zaprt. Ko gre zjutraj Debeljakova žena odpirat pod, se ni bilo nikogar blizu. Ampak uro pozneje, ko gre drugič tja, najde pobitega Debeljaka, ki pa ni s to hišo nič v sorodu, že na podu ležati okrvavljenega. Pobiti Debeljak je izpovedal, da sta ga Brinovčev in Fajdigov, t. j. Apih in Resman nabila pri «Štirni». Spravili so ga domov, kjer je drugi dan umrl. Na polju so našli Debeljakov klobuk, na njem odprt nož, poleg pa dva težka kamna. Kako je vse to prišlo tja, se ni moglo dognati. Nož ni bil ne Apihov, ne Debeljakov. Apih je šel po storjenem dejanju domov in se drugi dan delal, kakor bi se ne bilo ničesar zgodilo. Ker je Debeljak pred smrtjo ponovno omenjal, da sta ga Apih in Resman nabila, je Resman drugi dan poiskal Apiha ter ga stavil na odgovor. Apih mu je zatrjeval, da on (Apih) ni kriv ter dejal: «če bi bil, bi že radi tebe priznal, da ne boš po nedolžnem osumljen». Resman je prišel kljub temu v preiskavo, kjer pa se mu ni moglo ničesar dokazati. Zagovornik dr. Švigelj se protivi zaprisegi Resmana. Senat ta predlog odkloni. Nato je Resman, pod prisego izpovedal proti svojemu bivšemu prijatelju. Zaslislalo se je mnogo prič, katere je pa predsednik senata (Pajk) kmalu odpravil. O predsednikih porotnega senata, kakor o poroti sploh bo treba ob priliki še posebej izpregovoriti. Za današnji slučaj le še omenjamo, da se ima tudi Apih le spretnemu zagovorništvu odvetnika dr. Šviglja zahvaliti, da ni bil obsojen radi obtoženega uboja, ampak le radi pregreške malomarnosti. Njegov apel na porotnike: «Obsodite ga, ampak po Vaši vesti!» je padel na rodovitna tla. Senat je porotnikom stavil samo eno vprašanje, glaseče se na hudodelstvo uboja. Zagovornik pa je predlagal še drugo dodatno vprašanje, ali se dejanje ni zgodilo zgolj le iz malomarnosti (§ 335 k. z.). Predsednik Pajk se je temu predlogu na vse kriplje upiral, toda pomagalo mu ni nič. Porotniki so med posvetovanjem zahtevali porotniški senat. Tako je moral predsednik razpravo prekiniti ter jo ob 4. popoldne nadaljevati. Na zahtevo porotnikov sta se jim morali prepustiti oba vprašanja, torej tudi predlog dr. Šviglja, v pretres. Po precej dolgem posvetovanju so se porotniki odločili za od dr. Šviglja predlagano drugo vprašanje. Na prvo vprašanje se odgovorili: 10 glasov ne, 2 da; drugo vprašanje: 9 da, 3 ne. Po tem izreku je bil Apih hudodelstva uboja oproščen in obsojen le radi pregreške po § 335 k. z. v 4 mesečni strogi zapor. Za to pot pripomnimo le še, da je bil namestnik državnega pravdnika, po demonstracijskih obravnavah znani dr. Pajnič izvenredno mil... na vseobče začudenje!

— **Krvavi «krst» v Dravljah.** S «krstom» se začne «fantovščina», z ubojem se navadno konča. Tako se je že v znanem slučaju Grum-Zdešar tudi v že itak razvplih Dravljah zgodilo, ko bi imel biti mladi Južinov po fantovski «krščen», a naposed pa je bil njegov znanec Zdešar ubit. Obtoženec, 21letni Anton Grum, mesarski pomočnik v Dravljah, trdi, da se ne čuti krivega. Prepri se je vnel radi tistega «krsta», a prešel je potem v drugo fantovsko šego: fantje iz ene vasi proti fantom iz sosednje vasi. Slovenski fantje! Najlepa fantovska šega in dokaz kulturnega napredka tudi življenja na kmetih bo to, če pomečete nekdanj morda lepe, a dandanes izlorabljen stare fantovske šege v staro šaro. Kako hočete, da nas bodo drugi narodi cenili ter čislali, če je med nami samimi že tako daleč prišlo, da slovenski fantje iz ene vasi sovražijo in pobijajo tovarše iz sosednje vasi?

No, ali vrnimo se h krvavemu «krstu» v Dravljah. Prepri se je začel seveda v gostilni pri pijaci. In potem, ko so jih vrgli iz gostilne, so si zunaj grozili s pretepom. Oborožili so se Podutičanje in domači Dravljčanje. Ubiti Zdešar je bil pri prvih, a storilec Grum pri domačinih. Zasledoval je ena stranka drugo, nazadnje pa so ostali domačini napadalci. Sledili so Podutičanom do samotno stoječe Južinove hiše. Le tja sta se skrila Zdešar in domači fant Južina, torej tisti, ki se ni bil «krščen». Drugi so se napotili naprej. Grum kot kolovodja je stekel naprej in videl, da se je Zdešar skril. Kmalu ga zasledi. Zdešar se braneč zamahne s kolom proti Grumu. A ta izpodbije napad in z močno lopato udari po glavi svojega nasprotnika. Zdešar se je onesveščen zvrnil na tla. Grum je seveda zbežal, a začela ga je vest peči, čez uro je prišel nazaj pogledat, kaj je z Zdešarjem. Le tega so bili med tem že spravili domov, kjer je tudi kmalu umrl. Zaslislanih je bilo več prič, ki so bistveno izpovedale kakor v preiskavi. Le priča Sirnik iz Dravlj je prišel v protislavlje, na kar je drž. pravdnik takoj pri obravnavi dvignil ovadbo radi krivega pričevanja. Grum je bil obsojen na 2 in pol leta težke ječe. Njegovo krivdo in uboj so porotniki soglasno potrdili.

Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“
po vseh gostilnah in kavarnah!

Stanovanja

lepa, suha in zračna

oddajo se

v novi, moderno zgrajeni hiši v Kokriškem
predmestju štev. 32 po domače

„pri Fidru“.

Popraša se istotam.

226 2-1

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in
glinastih izdelkov v Ljubljani.

Ceno češko posteljno perje!

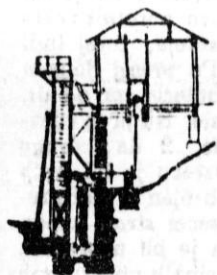
5 kg. novega oskubenega K 9-60,
boljše K 12-—, belo, mehko oskub-
ljeno K 18-— do K 24-—, snežno-
belo, oskubljeno K 30-— do K 36-— Pošilja franko po
povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj če se povrnejo
poštni stroški. 224 6-1

Benedikt Sachscl, Lobes 371 pri Plazuju, Češko.

G. Tönnies

v Ljubljani

52-24
89

tovarna za stroje, železo in
kovinolitarna priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vrtilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša gonilna sila.

Prosi se izrezati in shraniti.

!! Tri leta pismenega jamstva !!

Mesto
K 18-

Samo
K 8-

pokrovom in natanko proučenem notranjem
delu, ki teče natanko v 10 kamnjih. Z lepo verižico
in obeskom K 10-—

Nikdar več
v življenju

se Vam nudi pri-
ložnost da kupite
za smešno ceno

K 8- mesto K 18-

krasno pristno
Gloria-srebrno
anker-remon-
toir-uro v
močnem, bogato
graviranjem po-
hišju z dvojnatim

210 15-4

Edina razpošiljatev po povzetju po

Ogrski industriji ur
Ujbanja (Ogrsko).

Prosi se izrezati in shraniti.

Od c. kr. nameštstva oblastveno
dovoljeni urad za revizijo in reklama-
cijo tovarnih listin vseh vrst in pisarna
za poizvedbo tarifov

L. Jandl Trst

prevzame brezplačno revizijo vseh to-
vornih listin proti 30% deležu najdenih
diferenc.

Doposljite nam torej takoj franko
vaše tovarne listine letošnjega leta in v
treh dneh dobite poročilo o rezultatu
revizije. 14 52-45

Oklic.

Mestno županstvo daje na znanje, da
je občinski odbor v seji dne 3. septembra
t. l. določil, da mora vsak hišni posestnik
upeljavo vode iz novega vodovoda za mesto
Kranj, predno prične upeljavati, potem pri-
znanila županstvu naznaniti.

Tozadevna priznanila se dobijo v ob-
činski pisarni.

226

Županstvo Kranj

dne 10. septembra 1909.

Keil-ov lak

206
6-5

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela (prevlaka (glazura) za umi-
valne mize 90 vin.
Keil-ova pasta za čevlje po 80 vin.

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin.
Keil-ovo leščilo za pode 90 vin.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka

Franco Dolenz v Kranju.

Črnomelj: Anton Zure.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franc Loy.

Ljubljana: Leskovic &
Meden.
Novo mesto: I. Picek.

Ptuj: Anton Ditrich.
Radovljica: O. Homann.
Škofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Novica.

Singerjev „66“
najnovejši in naj-
popolnejši stroj
:: 20. stoletja. ::

SINGER Co.,

delniška družba
šivalnih strojev

v Kranju

nasproti c. kr. pošte štev. 53.

207 10-4

Novica.

— Izvirni —
Singerjevi šivalni
stroji se kupu-
jejo samo v naših
:: prodajalnah. ::

Opozarja se, da se dobe pravi Singerjevi stroji
na Gorenjskem le v tej zalogi šivalnih strojev.

Modna manufakturna trgovina

Janko Češnik („pri Češniku“)

Lingarjeve ulice

LJUBLJANA

Stritarjeve ulice

221 8-2

Opozarja slavno občinstvo pri nakupu jesenskega in zimskega
blaga na svojo veliko zalogo kakor:

**Zaloga
Zaloga
Zaloga**

Cene najnižje!

za ženske: najnovejše modno blago za obleke in
bluze, modni perilni porhent za obleke in bluze.
za moške: najnovejše modno blago za obleke,
površnike, zimsko sukno črno za salonske obleke.
garnitur: Zastorji, tekalniki, preproge, tapete,
linoleum i. t. d.

Cene najnižje!

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

uljudno naznanjata, da je zaloga za jesensko sezono tako v oblekah za
gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata
za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo. 214
6-2

Našim rodbinom priporočamo
Kolinsko cikorijo!

Za eno krono

dobite (tako)

gosposko, damsko ali deško

upo z veržico

Da upeljemo našo trdko, kakor tudi naše gosposke, damske in deške ure ter bisere vseh vrst v vseh krogih civiliziranega sveta, pošljemo na vsakega, ki pošlje K 1— za stroške (tudi v znakah), elegantno veržico, kakor tudi navodilo, kako dobiti zastoj uro.

204 10—4

Plašite takoj na

Ogrsko Industrijo ur
Ujbánya št. 142 (Ogrsko).

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin

Jzdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital—Stritar ul. 7

Na debelo in drobno!

Šolske potrebščine

vseh vrst priporoča po najnižjih cenah galanterijska in modna trgovina 127 18—11

Anton Adamič
KRANJ :: Glavni trg.

Posebno ugodne cene
za dijake!

Klobuke, čepice, srajce, kravate, ovratnike, zapestnice, naramnice, nogavice, žepne robce, glavnike, denarnice, mila in drugo toaletno blago, krtače, torbice i. t. d.

Telovadni čevlji v veliki izbiri!

:: Cene znatno nizke! ::
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. 'Union'

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52—8

Loterijska srečka dne 11. septembra t. l.

Trst 85 16 10 19 84

V Newyork

Canado

Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!!

211 52—8

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. — **Najkrajša črta.**

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne 'pri Figovcu'.

Steckenpferd

lilijino mlečno milo

Najmlejšje milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh v oblek za gospode, uradniških unifor salonskih, turistovskih in loyskih ob ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršuj po najnovejšem kroju točno in ceno ter sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela in tančno po meri in izbranem kroju ter po želji ročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantno, obobenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke naroči si jih naj pri tej trdnici in postal bo stal naročnik.

86 52—

209 52—4

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovr nih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene.

Priznano izborno blago.

Martinova cesta 20

Postajališče električne ceste

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126—

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špejaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

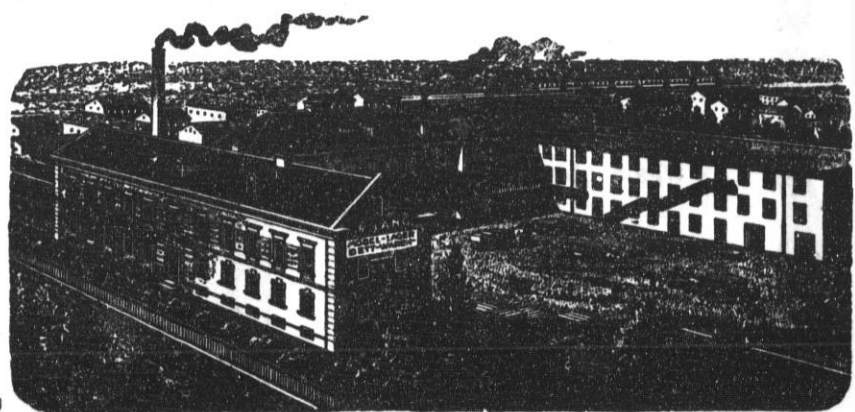
Modrool iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobo, cele garniture.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-čalniki, miza, stensko ogledalo.

Špejaliteta v novostnih balah. Veliki prostori, pri-tilno in v l. nad-stropju. Čudovito poseni za hotale, vile in za letovišča 52 gld.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mesnem trgu št. 22.

80 48-29

**Zobozdravniški
zobotehniški :: atelje
dr. Edvard Globočnik**

v Kranju

220 52-2

Je od 16. septembra 1908 slav. občinstvu
na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključničarstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta:

76 52-27

valjični zastori (Rollbalken).

Najboljši češki nakupni vir.

Cene posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-
šega 2 K 40 h; polbelega 2 K 80 h;
belega 4 K; belega, pihanega 5 K
10 h; 1 kg velefinnega, snožobe-
lega puljenega 6 K 40 h, 8 K;
1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; bei-
lega, finega 10 K; najfinejši prsn
puh 12 KKdör vzame 5 kg dobi franko.

Izgotovljene postelje

z gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nan-
kinga, perica, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvama zglav-
nikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim,
sivim, jako stanovitnim puhaštim posteljinim perjem 16 K;
napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po
povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali
zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les

(Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 15-3

Amerikanski

zobje se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca A. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Zlato na obroke!

Vsakdo, kdor pošlje K 14.—, dobi takoj krasno, pristno
„Plaque“-zlato uro, dvojno krito, s petletno garancijo in
14 karatno zlato verižico moderne fasone, 56 gramov
težko, uradno puncirano za K 150.— na obroke po mojih
ugodnih pogojih. Samo K 5.— mesečno za gospode in
dame. Prvi znesek se tudi lahko povzame.

Ogrska industrija ur

Ujbánya (Ogrsko) št. 142. 205 10 5

Slovencl, ne zabite družbe
SV. CIRILA IN METODA

— Zaloge vsakovrstnega —

• **lesenega, železnega** •
in poblazinjenega pohištva

Puc & Comp.

44 25 v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznosa:

K 92.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/2 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

192-8

Denarni promet
v letu 1908:

K 5,000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Urađuje se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

**2.—6. ure pop. izvemši
nedelje in praznike.**

Poštno-branilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

